

כוונות השופר והמקווה

מזן המילים אל המשמעות
ביאור מזן היסודות על פי האריז"ל והבעש"ט

מהדורת מחקר מלאה · גרסה 2

מסדרת בית מדרש ישיבה AI
נוסח לעיון ולסבב תיקונים · 15 בספטמבר 2026
איור השער אלגורי ואינו תיעוד היסטורי.

לשבור את ההרגל ולבנות את המידות · 25	השאלה ומהלך הבירור · 2
סאה, קב ולוג — שלוש יחידות, שלושה חשבונות · 26	כוונה שמבינים: שער חדש ללימוד · 4
נוסח נוסף: חמש הטבילות · 29	היום יום, ב' תשרי — ההנחיה בשלמותה · 5
אות אחת במקום אחר: שלושת נוסחי השילוב · 30	לפני שמתחילים: מה פירוש כוונה? · 6
ההבדל שבסידור עם דא"ח: פשוט ומלא · 30	פרק וחלק — שתי כתובות בתוך משפט אחד · 8
התענוג והרחמים: להבין את משל המלך · 31	כוונות השופר: הרקע והנוסח · 8
במה הם שונים, ובמה אין מחלוקת מוכחת? · 32	תשר"ת ראשון — לפתוח, להעביר, להשיב · 10
פנקס הטענות והנוסחים · 34	תקיעות מוסף: מלכויות · 14
הערכה והמשך הבדיקה · 40	פסוקי מלכויות — נה"י עולים לחג"ת · 16
מילון מושגים וקיצורים · 41	המקווה: ללמוד את השפה לפני החשבון · 19
מקורות · 43	ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן — החשבון פתוח · 19
	האריז"ל: הנחל, המים וכבוד שבת · 20
	הבעש"ט: המים והלב באותה כוונה · 24

השאלה ומהלך הבירור

מהדורת המחקר כוללת את כל הלימוד המודרך שבחוברת הקורא, ולצדו פנקס הטענות, הנוסחים, גבולות הראיות והמשך הבירור. חוברת הקורא מתאימה ללימוד רצוף; כאן אפשר לבדוק גם מדוע ניסוח מסוים התקבל או נדחה.

השאלה התחילה בקיצורים פ"א, פ"ב ופ"ג וביחס בין פרק לחלק. לאחר מכן הורחבה לביאור הכוונות בשלמותן ולהשוואת המקווה של האריז"ל והבעש"ט. בגרסה הקודמת נוצרה חוברת קורא בת שנים עשר עמודים. השואל קבע שאינה מגיעה להיקף ההסבר הדרוש, וביקש לימוד למתחיל, מקורות מלאים וארבע מהדורות.

התיקון המכריע האחרון הוא דרישת הבאת היום יום ב' תשרי בשלמותו. הוראה זו מחליפה את ההוראה המוקדמת שלא לכלול את היום יום. לעומת זאת, הדיון היומי בתניא ובהיום יום ג' תשרי נשאר מחוץ לגוף החוברות. אין מכסת עמודים עליונה; צפיפות האותיות אינה תחליף להסבר.

זו עריכה חדשה של החומר הזמין, ולא תמליל של בית מדרש שכבר התווכחו בו שלושה מודלים. בשלב זה ChatGPT הוא העורך; Gemini ו־Claude, Grok מיועדים לסבב ביקורת ראשון וטרם התקבלו מהם דוחות לפרויקט הזה. התכתובות הקודמות המלאות של תשובות העוזר אינן בידינו; נשמרה החוברת הקודמת וחבילת עריכתה. אין לשחזר תשובה חסרה כאילו נקראה.

החידוד העיקרי אינו תחרות על מספר חידושים: נוסח שנראה בתחילה כמחלוקת גורפת מתברר כהשוואה מסוימת. חשבון שנראה שגוי מתברר לעיתים כפיצול בין אותיות פשוטות למילוי, ולעיתים כשיבוש אמיתי. כל אחת מן האפשרויות נרשמת בנפרד, עם המקור שמגביל אותה.

המקורות, השיטה וגבולות הכיסוי

אופן העבודה: תעתיק היסוד הושווה לקטעים בשער הכוונות ובפרי עץ חיים, ושני נוסחי המקווה הושוו זה לזה ולציטוט הסידור. החשבונות נבדקו על פי האותיות בפועל. ההסברים והמשלים בחוברת הם ניסוח לימודי חדש, ולא ציטוט המיוחס למחברים.

שלוש דרגות מקור מובחנות: טקסט של חיבור שנקרא בתעתיק; קטע מחיבור המועתק אצל מחבר אחר; הפניה שטרם הושגה בשלמותה. בראשונה עדיין נדרשת זהירות משגיאות תעתיק. בשנייה אסור לטעון שנקרא ההקשר המושמט. בשלישית אין להשתמש במקור כראיה מפורטת.

כיסוי: כל שורות גוף כוונות השופר שבנוסח היסוד נכללו; ארבע פסקאות יחידת הטבילה בשער הכוונות נכללו; כל פסקאות הנוסח הארוך וסדר חמש הטבילות נכללו. ההקדמה המודרנית והערות המהדירים מסוכמות בהפניה. אנגלית מתרגמת את אותן יחידות, ושומרת את הנוסח העברי בצירופי שמות שדיוקם תלוי באותיות.

גבול הכיסוי: לא נעשה מפקד של כל כתבי האריז"ל וכל מפרשיהם, ולא נקרא כל מאמר המקווה בסידור מסריקה. דרישת השואל לביאור מקיף מיושמת בביאור כל יחידות המקור שבידינו; אין לכנות זאת הכרעה בכל פרט שטרם אומת. עיקר העבודה שנותר למבקרים הוא להעמיד את תיקוני הנוסח מול עדים נוספים ולבדוק את עומק ביאור הסידור.

הדיון ההשוואתי אינו פסק הלכה ואינו קביעת סדר טבילות אחיד. הוא בוחן מה מתאר כל נוסח ומה ניתן להוכיח מהשוואתם. אין כאן הסתייגות כללית מן הלימוד, אלא גבול מדויק למסקנה שמספקים המקורות.

כוונה שמבינים: שער חדש ללימוד

מה האדם מבקש לפעול כשהוא שומע קול שופר, ומדוע כמה אותיות בתוך כוונת המקווה משנות את משמעותה? החוברת הזאת נכתבה למי שפותח את המקורות האלה בפעם הראשונה. מתחילים במילים, עוברים למבנה, ורק אז חוזרים אל רצף הכוונות.

זהו כיוון חדש במסגרת בית מדרש ישיבה AI: לימוד מודרך של לשון קבלית דחוסה, עם המקור פתוח לצד הביאור. אין צורך בהיכרות מוקדמת עם חסידות או קבלה. המטרה היא שתוכלו להסביר לעצמכם כל שלב, ולא רק לזהות ראשי תיבות.

עבודת הבינה המלאכותית מסייעת כאן באיסוף מקבילות, בפירוק משפטים קצרים, בבדיקת חשבונות וביצירת מהדורות מקבילות. בכך היא מדגימה אפשרות מרשימה להרחבת הגישה ללימוד עמוק. התוכן נשען על מקורות מסורתיים; הסיוע החדש הוא בדרך איסופם והנגשתם. בית המדרש מנוהל בידי אדם ונועד לפעול עם ביקורת אנושית ורבנית. מהדורה זו טרם קיבלה אישור רבני פרטני.

נקרא את כל נוסח התקיעות שעליו נשאל הבירור, לרבות כוונות פסוקי מוסף; אחר כך את יחידת הטבילה של ערב שבת בשער הכוונות, ואת שני נוסחי המקווה שנדפסו בשם הבעש"ט. ההשוואה שבסידור עם דא"ח נוגעת לנוסח מסוים בתיקון ליל שבועות. נשמור על ההבדל הזה לאורך הלימוד.

המקור מובא במסגרת בהירה; מתחתיו הביאור. חזרות שמופיעות במקור נשמרו. כשנוסח אינו ברור, הקושי מסומן במקום. הבנה טובה כוללת גם ידיעה מדויקת מה עדיין טעון בירור.

לרצף הלימוד נועדה חוברת הקורא. לבדיקת המקורות, הטענות והביקורת נועדה מהדורת המחקר המלאה. שתי המהדורות בעברית ובאנגלית נמצאות בתיקיית הפרויקט.

עשרה מפתחות שילוו את הקריאה

המפתח

פרק וחלק הם שתי דרגות חלוקה.

האור, הלבוש והמקבל נושאים כתובות שונות.

תשר"ת, תש"ת ותר"ת משלימים שלושה גבהים בנוסח הזה.

כוונות הפסוקים נפרדות מכוונות הקולות.

חסר במקור נשאר גלוי גם כשהמהלך הכללי מובן.

כלי המקווה והמים מסמלים שני תפקידים.

יש להבחין בין מילוי שלם לבין אותיות המילוי בלבד.

כוונת הבעש"ט כוללת גם עבודת הלב וגם שמות.

במסורות המקווה שלו נמצאים גם שם פשוט וגם מילוי.

הסידור מבאר תוספת גילוי של תענוג ורחמים בנוסח שהוא משווה.

היום יום, ב' תשרי — ההנחיה בשלמותה

לשון המקור

יום שישי — ב תשרי, א דר"ה — (תש"ד)

שיעורים: חומש: האזינו, שישי עם פירש"י.

תהילים: י-יז. צא-צג.

תניא: כ. והגם שהיש.. 'קל' עילתו.

לאל עורך דין — בתפלת מוסף.

במנחה א"א [אין אומרים] הודו, אבל אומרים פתח אלי[הו].

מ"ש [מה שכתוב] בסידור שער הק"ש [קריאת שמע] ד"ה [דיבור המתחיל]

להבין ההפרש [ע"ד ע"א] שקודם תקיעת שופר אומרים אנא בכח, פירוש:

בדרך כלל הם הכוונות מהפסוקים שר"ת [שראשי תיבות] שלהם שם שני

משם מ"ב, אמנם יש שמכונים התיבות אנא בכח כו' במחשבה, אבל אין

אומרים האותיות והתיבות. והעוסק בכוונות צריך ללמוד הענינים ברור

בכתהאריז"ל [בכתבי האר"י זכרוננו לברכה], ואז כוונתו רצוי[ה].¹

העתקנו את כל הערך, לרבות לוח השיעורים. הפיסוק ורווחי הדפוס הוסדרו,

וכמה ראשי תיבות נפתחו בסוגריים. הכותרת הדיגיטלית גורסת "א דר"ה"; ב'

תשרי הוא היום השני של ראש השנה. השארנו את נוסח הכותרת כדי שלא

להסתיר את אי־ההתאמה.

שלוש ההוראות הראשונות עוסקות בסדר היום: מקומו של הפיוט "לאל עורך

דין", השמטת "הודו" במנחה, ואמירת "פתח אליהו". לוח השיעורים הוא חלק

מלוח תש"ד, ואינו הוראה על השיעור ביום שבו קוראים בחוברת הזאת.

הפסקה האחרונה מבחינה בין קריאת מילים לבין כוונה במחשבה. "ראשי תיבות" הם האותיות הראשונות של מילים. "שם מ"ב" הוא שם המונה ארבעים ושתיים אותיות; כאן נזכר החלק השני שלו. המשפט אינו מבקש להוסיף אמירה קולית של השם או של "אנא בכח". הוא מפרש לשון בסידור העוסקת בכוונה. "ברור" הוא המפתח לשיטת הלימוד שלנו. לפני שהמחשבה יכולה לעקוב אחר כוונה מפורטת, צריך לדעת מה פירוש המילים ומה היחס בין המדרגות. לכן נפתח ביסודות ונחזור בכל שלב אל לשון המקור. ההוראה מכוונת למי שעוסק בכוונות אלה; אין בה אמירה שכל שומע שופר חייב כבר להיות בקי בקבלה.²

לפני שמתחילים: מה פירוש כוונה?

כוונה היא התוכן שאליו האדם מפנה את מחשבתו בתוך העבודה. כאן מדובר בכוונות מפורטות: המקובל קושר בין המעשה ובין סדר של קשרים רוחניים המתואר בכתבי האריז"ל. "להמשיך" פירושו להביא הארה מן המקור אל המקבל. "להעלות" פירושו לקשר מדרגה אל שורשה. למעלה ולמטה מציינים יחס רוחני, לא מרחק במטרים.

דוגמה לימודית: רעיון יכול להיות מובן היטב למורה, אך עדיין לא מובן לתלמיד. המורה מפרט אותו במילים ובדוגמאות שהלומד יכול לקבל. האור הוא, במשל, התוכן; הכלי הוא יכולת הקבלה; הלבוש הוא אופן מסירת התוכן. הדוגמה עוזרת להבחין בתפקידים, ואינה טוענת שהמציאות האלוקית היא שיעור בכיתה.

"אור" אינו אור גשמי. "ספירה" אינה ישות אלוקית נפרדת. אלו מונחים לתיאור אופני הגילוי וההנהגה של האלוקות. כאשר נזכיר גוף, ראש, זרוע, אב ואם, הכוונה תהיה למבנים וליחסים רוחניים בלשון הקבלה. בלי ההבחנה הזאת קל להבין כל משפט בכיוון מוטעה.³

הספירות: עשר מילים שצריך להכיר

חכמה היא ראשית התפיסה, כנקודת רעיון. בינה מפרטת ומפתחת את הנקודה להבנה. דעת מחברת את ההבנה אל האדם ואל מידותיו. אלו חב"ד: חכמה, בינה, דעת.

2. היום יום, ב' תשרי.

3. שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ז; שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח.

חסד הוא כיוון ההשפעה וההתפשטות. גבורה היא מידה, גבול והבחנה. תפארת מחברת את הכיוונים בדרך של התאמה ורחמים. אלו חג"ת: חסד, גבורה, תפארת. גבורה אינה מילה נרדפת לרוע: חסד בלי גבול עלול שלא להתאים למקבל. "המתקת הדינים" מבקשת שההגבלה תפעל מתוך שורש מיטיב.

נצח הוא כוח ההתמדה וההתגברות; הוד הוא כוח ההודאה והקבלה; יסוד הוא הקישור והמסירה אל המקבל. אלו נה"י: נצח, הוד, יסוד. מלכות היא הגילוי כלפי המקבל, ובנוסחי המקווה היא מקושרת לדיבור.

כתר מציין מדרגה שמעל לשכל המפורט, כגון רצון ותענוג. איננו מוסיפים אותו כאן כספירה אחת־עשרה: יש סדרי מניין המונים כתר, ויש המונים דעת. לצורך התקיעות נשתמש במפה שהנוסח עצמו נותן: חב"ד, חג"ת, נה"י ומלכות.

המילים האלה מקבלות פירוט שונה לפי ההקשר. "חכמה שבנצח" אינה סתירה: הכוח הכולל הוא נצח, ובתוכו יש ראשית, התפתחות ודרך מסירה משלו. כך מבינים מדוע אותה מילה עשויה להופיע פעמיים בתוך כתובת אחת.⁴

פרצוף, מוחין ולבוש: מי נותן למי?

פרצוף הוא מערכת שלמה של ספירות הפועלות בקשר. "אבא" הוא פרצוף החכמה; "אימא" — פרצוף הבינה. "זעיר אנפין", בקיצור ז"א, הוא מערכת המידות. "נוקבא", בקיצור נוק', היא פרצוף המלכות. זו"ן פירושו ז"א ונוקבא; או"א פירושו אבא ואימא.

"מוחין" הם האורות המקנים למערכת המידות השגה וחיות מפותחת. אפשר לספור חכמה, בינה ודעת — שלושה. אפשר גם לפרט את הדעת לחסדים ולגבורות — שני כיווני הקישור שלה. אז מתקבלים ארבעה: חכמה, בינה, חסדים וגבורות. "עיטרא" היא עטרה, ובכאן כינוי לאחד משני הצדדים שבדעת. בהמשכה הנלמדת כאן, המוחין באים באמצעות נה"י דאימא: נצח נושא את מוח החכמה, הוד את מוח הבינה, ויסוד את הדעת. כך נוצר הבדל בין האור, הלבוש והספירה המקבלת. נצח דאימא יכול להיכנס בחכמת ז"א: השמות שונים מפני שהם שייכים לשתי מערכות שונות.

"לאה" היא שם של בחינת נוקבא עליונה בסדר הזה. כשנאמר שמוציאים מוחין מלאה, מתואר מעבר של הארה ממקום התלבשות אחד לאחר. "יעקב" ו"דוד"

אף הם שמות קבליים בהקשר, לצד משמעותם כשמות אישים בתורה. אין לקרוא את תיאור התקיעות כסיפור על אנשים הנעים ממקום למקום.⁵

פרק וחלק — שתי כתובות בתוך משפט אחד

פ"א, פ"ב ופ"ג פירושם פרק ראשון, שני ושלישי. כאן "פרק" הוא מקטע במבנה רוחני; אין זה פרק בספר. "חלק" מציין חלוקת משנה בתוך המקטע. בנוסח שלפנינו מתבארת חלוקה של פרק לשלושה חלקים.

ניקח את המשפט: "מכניס חלק א' מפ"ב דחכמה בחדס ז"א". תחילה מזהים את האור: מוח החכמה. אחר כך את הפרק שממנו נמשך: פרק שני. אחר כך את החלק שלו: ראשון. לבסוף מזהים את המקבל: חדס של ז"א. זהו החלק הראשון מתוך המקטע השני של מוח החכמה, הנכנס בחדס של המערכת המקבלת.

גם המקבל מתחלק. לכן "חלק ב' דמוחין בפ"ב דחב"ד ז"א" אינו חזרה מיותרת. החלק מתאר את מה שנכנס; הפרק מתאר כאן את המקום שאליו הוא נכנס. יש לברר בכל משפט אם "פרק" מוסב על המוח הנמשך או על הספירה המקבלת.

אפשר לדמות זאת לספר לימוד המועבר לשלוש קבוצות תלמידים: צריך לציין גם איזו יחידת חומר נמסרת וגם איזו קבוצה מקבלת אותה. זהו משל להפרדת הכתובות בלבד. הוא אינו הופך את שלושת הפרקים לשלושה ספרים ממש. הפרק הראשון של המוחין נמשך אל חב"ד של ז"א, השני אל חג"ת, והשלישי אל נה"י. בתוך כל גובה נשמרים הקווים: חכמה לימין, בינה לשמאל ודעת לאמצע. לכן אין לומר שכל החכמה נכנסת תמיד דווקא בחכמה. בפרק השני הארכת מוח החכמה מגיעה לחדס, ובשלישי לנצח.⁶

גובה המוחין	ימין	שמאל	אמצע
פרק א' → חב"ד	חכמה → חכמה	בינה → בינה	דעת → דעת
פרק ב' → חג"ת	חכמה → חדס	בינה → גבורה	דעת → תפארת
פרק ג' → נה"י	חכמה → נצח	בינה → הוד	דעת → יסוד

כוונות השופר: הרקע והנוסח

האריז"ל הוא רבי יצחק לוריא; עיקר תורתו נמסרה בכתבי תלמידו רבי חיים ויטאל ובעריכותיהם. שער הכוונות ופרי עץ חיים הם מקורות יסוד למסורת זו.

5. שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

6. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

הם אינם תמיד זהים בפרטי הסדר. נשתמש בהם לביאור, ונשמור את סדר הנוסח שעליו נשאלה השאלה.

הנוסח נמצא בהוספות לכתר שם טוב בכותרת המייחסת אותו לבעש"ט. ואולם הקדמת הרבי מציינת שהוא נראה כנוסח סידור האריז"ל של רבי שבת מרשקוב. מכאן הדרך הזהירה: ללמוד אותו כמסורת כוונות האריז"ל, בלי להציגו כשיטה מיוחדת ומבוררת של הבעש"ט. לעומת זאת, לכוונות המקווה שנלמד בהמשך יש ייחוס מפורש במסורת הבעש"ט והשוואה מפורשת בסידור שלוש הקולות הם תקיעה — קול פשוט; שברים — קולות שבורים; תרועה — קולות קצרים רצופים. תשר"ת מציין תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה. תש"ת מציין תקיעה, שברים, תקיעה. תר"ת מציין תקיעה, תרועה, תקיעה. שלוש פעמים מכל סדר נותנות כאן שלושים קולות, בספירה המתייחסת לכל קבוצת שברים או תרועה כיחידה.

"דמיושב" הוא כינוי לסדר שלפני מוסף; "דמעומד" לסדר הקשור לתפילת מוסף. הכינוי הראשון אינו מלמד שהתוקע יושב. בהמשך הנוסח מופיעות גם כוונות לפסוקים של מלכויות, זכרונות ושופרות; אלה יחידה נפרדת מכוונות הקולות.⁷

תרדמה, נסירה והתעוררות

שער הכוונות מתאר בראש השנה "דורמיטא" — תרדמה. המוחין הפנימיים מסתלקים מהתגלותם הרגילה בז"א. זו הסתלקות בסדר ההארה, ולא שינה גופנית. במהלך הזה נבנית הנוקבא ונעשית מסוגלת לקשר של פנים בפנים.

"אחור באחור" מתאר קשר שבו אין עדיין פנייה שלמה של שני הצדדים זה אל זה. "נסירה" היא הפרדה המאפשרת למקבלת לקבל בניין משלה. "פנים בפנים" הוא יחס של גילוי ופנייה הדדית. כך ההפרדה נועדה לאפשר קשר מפותח יותר.

בדרוש ח נאמר שחכמה וחסדים נשארים בבחינת מקיף, ואילו בינה וגבורות נמשכות במסלול בניין הנוקבא. "מקיף" הוא אור שאינו מתקבל עדיין בפנימיות הכלי; אין הכוונה לענן שמרחף מסביבו. תקיעת השופר מעוררת את ההחזרה והסידור של המוחין.

בדרוש ז הבינה מוצגת כשורש התקיעה והשופר. הנקב הצר וההתפשטות לרוחב נותנים ביטוי לתנועה מן המצר למרחב. ברמה הפנימית, הדינים עולים אל

מקורם ונכללים במקור שממנו אפשר לקבל חיות חדשה. אין כאן ביטול של כל גבול, אלא שינוי האופן שבו הגבורה משתלבת בהנהגה.⁸

תשרית ראשון — לפתוח, להעביר, להשיב

לשון המקור

תקיעות דמיושב.

תקיעה אברהם עולה ומושך המוחין ונעשה כסא:

שברים יצחק עולה ומתפשט עד סיום כל הוד:

תרועה עלה אלקים יעקב דוד:

תקיעה יעקב ומכניס נצח בחכמה הוד בבינה יסוד בדעת כ"ז בפ"א דספירה:⁹

בתקיעה הראשונה "אברהם" מציין את צד החסד. בדרוש ח מוסבר שחג"ת של המצב הקודם עולים למקום חב"ד כדי לקבל מוחין. לכן "אברהם עולה" אינו רק אמירה שחסד מתחזק. נוצר כלי למדרגה חדשה. "כסא" רומז לתמיכה מסודרת בארבעת המוחין, בדימוי ארבע רגלי הכיסא.

בשברים "יצחק" מציין את צד הגבורה. מוח הבינה ועטרת הגבורה נמסרים בתוך הוד דאימא. מדוע שני עניינים באותו לבוש? במצב המתואר טרם נשלם מסלול הדעת ביסוד, ולכן הגבורה נכללת לפי שעה במסלול הבינה. ההמשכה בצד השמאל חשובה לבניין הנוקבא ביום הדין.

התרועה נרמזת במשפט קצר מאוד: "עלה אלקים יעקב דוד". בפרי עץ חיים מבוארת עליית הגבורה מהוד אל יסוד דאימא. שם אלקים רומז כאן לדין; העלייה אל השורש מאפשרת המתקה. יעקב ודוד קושרים את המהלך לז"א ולמלכות. הקיצור אינו מפרש בעצמו את כל המעברים, ולכן הביאור נשען גם על המקבילה.

בתקיעה האחרונה נכנסים שלושת הלבושים עם האורות שבתוכם: נצח אל חכמה, הוד אל בינה ויסוד אל דעת של ז"א. "כל זה בפרק א" מציין את שלב הקבלה הראשון. התקיעה הפותחת מכינה ומעוררת; המסיימת משלימה כניסה מסודרת. אותו סוג קול משמש אפוא בשתי נקודות שונות של התהליך.¹⁰

8. שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ז; שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח.

9. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות; שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

10. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות; שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

תשר"ת ב' להמשיך המוחין בפ"ב

תקיעה אברהם ולהוציא מלאה פ"ב ממוח בינה ולעשות כסא:

שברים להמשיך חלק ב' מוח בינה ועיטרא דגבורה תוך לבוש הוד ולהכניסם:

תרועה ימשוך מתתא לעילא עיטרא דגבורה:

תקיעה יכניס נצח ומוח בחכמה הוד ומוח בבינה יסוד ומוח בדעת חלק ב'

דמוחין בפ"ב דחב"ד ז"א: ¹¹

כעת נכנס החלק השני. בתקיעה הראשונה מוציאים מבחינת לאה את בחינת הבינה הנחוצה למהלך ומכניסים לה כסא. בשברים נמשכים חלק ב' של מוח הבינה ועטרת הגבורה בתוך הוד. בתרועה עטרת הגבורה עולה "מתתא לעילא" — מלמטה למעלה. בתקיעה האחרונה שלושת הקווים נכנסים בפרק השני של חב"ד המקבל.

המילים "להמשיך המוחין בפ"ב" בכותרת מקבלות פירוט בשורה האחרונה: מדובר כאן בפרק ב' של חב"ד דז"א. אין לדלג מכך למסקנה שכבר עברנו לחג"ת. אנחנו עדיין בשלוש חזרות תשר"ת, המשלימות את הגובה העליון. זו הדוגמה החשובה ביותר לצורך לזהות בכל פעם את בעל ה"פרק". ¹²

תשרי"ת שלישי — השלמת חב"ד

תשר"ת ג' להמשיך המוחין לפ"ג דחב"ד דז"א.

תקיעה להוציא חלק ג' ממוח בינה ועיטרא דגבורה לעשות כסא:

שברים מכניס בינה וגבורה תוך לבוש הוד:

תרועה מושך חלק ג' ממוחין תוך לבוש []:

תקיעה מכניס חלק ג' מפרקין קדמאין תוך פ"ג דחב"ד דז"א: ¹³

החזרה השלישית משלימה את החלק השלישי של הפרקים הראשונים, בתוך הפרק השלישי של חב"ד דז"א. הפתיחה, השברים והסיום ממשיכים את המבנה

¹¹. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

¹². כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

¹³. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

שכבר למדנו. "פרקין קדמאין" הוא ארמית: הפרקים הראשונים. זהו הצד הנותן; "פ"ג דחב"ד" הוא הצד המקבל.

בשורת התרועה חסרה במקור מילה אחרי "תוך לבוש". ההערה בדפוס מאשרת שכך נמצא בספר שמועה טובה. אפשר לשער על פי המקבילה איזה לבוש נידון, אבל אין להפוך השערה למילה שהמקור מסר. הקורא כבר מבין את תפקיד התרועה במהלך הכללי, ובכל זאת עליו לדעת שהשורה המסוימת לא נמסרה שלמה.¹⁴

שלוש פעמים תש"ת — מן המוחין אל חג"ת

לשון המקור

תש"ת.

תקיעה מכניס חלק א' מפ"ב דחכמה בחדס ז"א:

שברים חלק א' ממוח בינה בגבורה דז"א:

תקיעה חלק א' ממוח דעת בת"ת דז"א:

תקיעה מכניס חלק ב' מפ"ב מוח חכמה בחדס ז"א:

שברים חלק ב' מפ"ב מוח בינה בגבורה ז"א:

תקיעה חלק ב' מפ"ב מוח דעת בת"ת ז"א:

תקיעה חלק ג' מפ"ב מוח חכמה בחדס ז"א:

שברים חלק ג' מפ"ב מוח בינה בגבורה ז"א:

תקיעה חלק ג' מפ"ב דדעת בת"ת ז"א:¹⁵

עתה עוברים לפרק השני של המוחין הנמשכים, והכתובת היא חג"ת דז"א. בכל חזרה שלושה קולות: בתקיעה הראשונה הארה מצד החכמה נכנסת בחדס; בשברים הארה מצד הבינה נכנסת בגבורה; בתקיעה האחרונה הארה מצד הדעת נכנסת בתפארת.

בחזרה הראשונה מגיע חלק א', בשנייה חלק ב' ובשלישית חלק ג'. "חכמה בחדס" פירושו שהאור השכלי מאיר בכוח האהבה והנתינה; בתיאור הקבלי זהו מסלול מדויק בתוך המבנה. ההסבר הנפשי עוזר לתפוס את היחס, ואינו מחליף את הכתובת הקבלית.

14. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

15. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

כאן כבר אין תרועה נפרדת. יש ללכת לפי סדר תש"ת שבמקור הזה. בפרי עץ חיים מופיעים גם תיאורים של סדרים נוספים בלשון אחרת; אין להעביר משם את הכותרות באופן שמחליף את תש"ת בתשר"ת. המקבילה מסייעת להבנת הרעיון, ואינה מבטלת את ייחוד הנוסח.¹⁶

שלוש פעמים תר"ת — ההארה מגיעה לנה"י

לשון המקור

תר"ת.

תקיעה מכניס חלק א' מפ"ג דחכמה בנצח ז"א:

תרועה חלק א' מפ"ג דמוח בינה בהוד ז"א:

תקיעה חלק א' מפ"ג דמוח דעת ביסוד ז"א:

תקיעה מכניס חלק ב' מוח חכמה בנצח ז"א:

תרועה חלק ב' מפ"ג מוח בינה בהוד ז"א:

תקיעה חלק ב' מפ"ג מוח דעת ביסוד ז"א:

תקיעה חלק ג' מפ"ג מוח חכמה בנצח ז"א:

תרועה חלק ג' מפ"ג מוח בינה בהוד ז"א:

תקיעה חלק ג' מפ"ג מוח דעת ביסוד ז"א:¹⁷

בתר"ת עוסקים בפרק השלישי של המוחין. הוא נמשך אל הכוחות הנמוכים יותר במבנה: חכמה לנצח, בינה להוד ודעת ליסוד. "נמוכים" פירושו קרובים יותר למסירה ולביצוע ביחס לראשית ההשגה. אין זו קביעה שהם מיותרים או חסרי ערך.

גם כאן שלוש חזרות משלימות שלושה חלקים. התקיעה הראשונה פועלת בקו ימין, התרועה בשמאל, והתקיעה האחרונה באמצע. כשמגיעים ליסוד, מתואר כוח הקישור והמסירה של ההארה.

בסיום שלושים הקולות אפשר לקרוא את המפה בלי ללכת לאיבוד: תשר"ת — חב"ד; תש"ת — חג"ת; תר"ת — נה"י. בכל סדר נשמרו שלושת הקווים ושלושת שלבי ההשלמה. זהו ביאור סדר הטקסט, ולא טענה שכל הופעה של המספר שלוש בכל ספר מתכוונת למפה הזאת.¹⁸

16. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות; פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד.

17. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

18. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

תקיעות דמעומד.

מלכויות.

תקיעה מתפשט בו פ"א מפת דנצח אמא:

שברים פ"א מפת דהוד אמא:

תרועה פ"א מפת דיסוד אמא:

תקיעה פ"א מפת דנצח אמא:

תקיעה פ"ב מפת דהוד אמא:

שברים פ"ב מפת דיסוד אמא:

תקיעה פ"ב מפת דנצח אמא:

תקיעה פ"ג מפת דהוד אמא:

תרועה פ"ג מפת דיסוד אמא:

תקיעה מתפשט בו מלכות דאמא: ¹⁹

"מתפשט" מתאר כניסת הארה והתרחבותה בתוך המקבל. שלושת השמות נצח, הוד ויסוד של אימא מוכרים כעת כלבושי המוחין. בסוף נזכרת מלכות דאימא, המשלימה את הסדרה בבחינה העשירית. "דאימא" הוא בארמית: של אימא.

אולם כאן יש קושי ממשי בנוסח: הקיצור "מפת" אינו פתוח במקור שנבדק, ורצף מספרי הפרקים אינו סדיר לגמרי. גם שמות הקולות אינם תואמים בפשטות תבנית רגילה של עשרה קולות. לכן מובאות כל השורות כפי שנמסרו, אך אין לבנות מהן הוראת ביצוע מתוקנת על סמך ניחוש.

מה כן ברור? הכוונה עוסקת בהתפשטות בחינות נה"י דאימא ובמלכות דאימא המסיימת. מה לא הוכרע? הפירוש המדויק של הקיצור ושל כמה פרטים בסדר. הבנה אחראית מאפשרת להחזיק בשתי הידיעות האלה יחד. ²⁰

תקיעות מוסף: זכרונות ושופרות

זכרונות.

¹⁹. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

²⁰. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

תקיעה פ"א דחסד דנצח אמא בחדס נוק' דז"א:
 שברים פ"א דגבורה דהוד אמא בגבורה דנוק':
 תרועה פ"א דת"ת דיסוד אמא בת"ת דנוק':
 תקיעה פ"ב דחסד דנצח אמא בחדס דנוק':
 תקיעה פ"ב דגבורה דהוד אמא בגבורה דנוק':
 שברים פ"ב דת"ת דיסוד אמא בת"ת דנוק':
 תקיעה פ"ג דחסד דנצח אמא בחדס דנוק':
 תקיעה פ"ג דגבורה דהוד אמא בגבורה דנוק':
 תרועה פ"ג דת"ת דיסוד אמא בת"ת דנוק':
 תקיעה מלכות דאמא מתפשט:
 שופרות.

תקיעה פ"א דחכמה דנוק':
 שברים פ"א דבינה דנוק':
 תרועה פ"א דדעת דנוק':
 תקיעה פ"ב דחכמה דנוק':
 תקיעה פ"ב דבינה דנוק':
 תרועה פ"ב דדעת דנוק':
 תקיעה פ"ב דחכמה דנוק':
 תקיעה פ"ג דבינה דנוק':
 תרועה פ"ג דדעת דנוק':

תקיעה מלכות דאמא מתפשט: ²¹

בזכרונות מתבארת כניסה אל חג"ת של הנוקבא: חסד שבנצח דאימא אל חסד דנוקבא; גבורה שבהוד אל גבורה; תפארת שביסוד אל תפארת. כלומר, גם בתוך כל אחד מלבושי אימא מזהים קו ואיכות פרטית. בכל חזרה משתנה מספר הפרק, ומלכות דאימא חותמת.

בשופרות נזכרים חכמה, בינה ודעת של הנוקבא. בהשוואה לזכרונות מתגלה מעבר מן המידות אל המוחין שלה. בשורה השביעית כתוב שוב "פ"ב דחכמה"; לפי ההקבלה היה צפוי "פ"ג". זהו תיקון אפשרי, לא נוסח שנמצא בידינו. גם חילופי שמות הקולות נשארים כפי שנדפסו.

את ההבחנה בין שתי יחידות המוסף חשוב לשמור: כאן מתוארת התפשטות בקולות. היחידה הבאה היא העלאה והתכללות באמצעות הפסוקים. חזרה על הכותרת "מלכויות" אינה תחילת אותה רשימה מחדש.²²

פסוקי מלכויות — נה"י עולים לחג"ת

לשון המקור

מלכויות.

פ"א דנצח דנוק' שהוא חכמה דנצח דנוק' בפ"א דחסד ז"א תורה מצד ז"א:
פ"א דהוד נוק' שהוא בינה דהוד נוק' בפ"א דגבורה ז"א תורה מצידו:
פ"א דיסוד נוק' שהוא דעת דיסוד נוק' בפ"א ת"ת דז"א תורה מצידו:
פ"ב נצח נוק' שהוא חסד דנצח דנוק' בפ"ב דחסד ז"א כתובים מצד נוק':
פ"ב דהוד נוק' שהוא גבורה דהוד דנוק' בפ"ב גבורה ז"א כתובים מצדה:
פ"ב יסוד נוק' שהוא ת"ת דיסוד נוק' בפ"ב ת"ת ז"א:
פ"ג דנצח נוק' נצח דנצחה בפ"ג דחסד ז"א:
פ"ג דהוד נוק' דהוד דהודה בפ"ג דגבורה ז"א:
פ"ג דיסוד נוק' דיסוד דיסודה בפ"ג דת"ת ז"א:
לכן אומרים בפסוק זה יהי' ה' אחד שיהי' הזיווג עמה תמיד ביסודה ויהיה יה
יה פב"פ ובתוך פסוק אחרון עטרת יסודה שהוא מלכות וזה ה' אלקינו
לכוללה בתורה שבכתב ה' אחד מחב"ד חג"ת נה"י עטרת ת"ת ישראל נכלל
תורה שבע"פ עם תורה שבכתב:²³

הערת המקור מבהירה שכעת מדובר בכוונות הפסוקים. בשלושת הפסוקים הראשונים פרקי נה"י דנוקבא מתכללים בחג"ת דז"א לפי הקווים. נצח הולך לחסד, הוד לגבורה ויסוד לתפארת. אחר כך באים הפרקים השניים והשלישיים. תשע הבחינות מקבלות השלמה במלכות שבסיום.

"תורה", "כתובים" ו"נביאים" הם חלקי המקרא שמהם נאמרים הפסוקים. כאן יש להם גם שייכות לצדדים במבנה הרוחני. "תורה שבכתב" מקושרת לצד המשפיע, ו"תורה שבעל פה" לצד המלכות המקבלת ומגלה. ההתכללות אינה מחיקת ההבדל ביניהן, אלא חיבור.

22. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

23. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

המשפט האחרון מבאר את לשון האחדות שבפסוק המסיים ואת הכללת המלכות. "עטרת יסודה" היא בחינת המלכות שבקצה כוח הקישור שלה. "זיווג" מציין ייחוד והשפעה בין מדרגות. "פב"פ" פירושו פנים בפנים. הרצף "יה יה" נשמר כלשונו; לא הוכרע כאן פירוש כל אות שבו. השורה האחרונה צפופה במיוחד, ולכן הביאור נותן את מהלכה הברור ואינו ממציא סדר אותיות חלופי.

24

פסוקי זכרונות — חג"ת עולים לחב"ד

לשון המקור

זכרונות.

פ"א דחסד נוק' בחכמה דז"א:

פ"א דגבורה נוק' בבינה דז"א:

פ"א דת"ת נוק' בדעת הדעת דז"א:

פ"ב דחסד נוק' בחסד החכמה דז"א כתובים דלאה:

פ"ב דגבורה נוק' בגבורה דבינה דז"א:

פ"ב דת"ת נוק' בת"ת דדעת ז"א:

פ"ג שהוא נצח דחסד נוק' בנצח דחכמה ז"א נביאים מצד נה"י דאמא המתפשטים שם:

פ"ג שהוא הוד גבורה נוק' בהוד בינה ז"א:

פ"ג שהוא יסוד ת"ת נוק' ביסוד דעת ז"א:

פסוק לכלול מלכות דיסוד דת"ת דנוק' בעטרת יסוד שבדעת דז"א: ²⁵

אותו היגיון מופיע בגובה הבא: חג"ת דנוקבא נכללים בחב"ד דז"א. חסד עולה לחכמה, גבורה לבינה ותפארת לדעת. בחלק האמצעי של כל ספירה עליונה נמצאות הבחינות חסד, גבורה ותפארת שלה; בחלק התחתון נצח, הוד ויסוד שלה. לכן "חסד החכמה" אינו שם של ספירה אחת־עשרה, אלא חסד שבתוך החכמה.

"כתובים דלאה" מציין שייכות של הפסוקים לבחינת לאה; "נה"י דאימא המתפשטים שם" מחזיר אותנו ללבושים שבאמצעותם מתקבלת ההארה. הפסוק האחרון כולל גם את הבחינה המסיימת, מלכות שביסוד. בדפוס כתוב רק

24. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

25. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

”פסוק”; ההערה מציעה שנשמטה המילה ”אחרון”. השארנו את הנוסח, ופירשנו את תפקיד הסיום.²⁶

פסוקי שופרות — חזרה אל אימא

לשון המקור

שופרות.

לכלול חב"ד דנוק' בנה"י דאימא שהם למעלה מחב"ד ז"א ולפי שיסוד דאימא
סוד שופר שמשם יוצא הקולות נק' שופרות:

פ"א חכמה נוק' בפ"א דנצח אימא שהוא חכמה דנצח אימא:

פ"א בינה דנוק' בפ"א הוד אימא שהוא בינה דהוד אימא:

פ"א דעת נוק' בפ"א דיסוד אימא שהוא דעת דיסודה:

פ"ב דחכמה נוק' בפ"ב דנצח אימא שהוא חסד דנצחה:

פ"ב דבינה נוק' בפ"ב דהוד אימא שהוא דבורה דהודה:

פ"ב דדעת נוק' בפ"ב דיסוד אימא שהוא ת"ת דיסודה:

פ"ג חכמה דנוק' בפ"ג דנצח דאימא שהוא נצח דנצחה:

פ"ג בינה דנוק' בפ"ג דהוד דאימא שהוא נצח דהודה:

פ"ג דעת דנוק' בפ"ג דיסוד דאימא שהוא נצח דיסודה:

פסוק אחרון מלכות שביסוד דדעת דנוקבי' במלכות שביסוד דאימא:²⁷

כאן חב"ד דנוקבא מתכללים בנה"י דאימא שמעל חב"ד דז"א. אין סתירה לכך
שנה"י הם בדרך כלל החלק התחתון: נה"י של העליון יכולים להיות למעלה
מראשו של התחתון. שוב חייבים לקרוא את שם בעל המדרגה.

המקור עצמו קושר את השופר ליסוד דאימא, שממנו יוצאים הקולות. בשלושת
הפרקים נשמרת התאמה: חכמה לנצח, בינה להוד ודעת ליסוד. בפסוק האחרון
המלכות שבסיום דעת הנוקבא נכללת במלכות שביסוד אימא.

בתעתיק מופיעה ”דבורה” במקום שהמבנה מציע ”גבורה”. ובשני סעיפים
אחרונים כתוב ”נצח” גם בהוד וביסוד, במקום שההקבלה מציעה ”הוד” ו”יסוד”.
אלו הצעות תיקון המבוססות על הסימטריה, והן טעונות בדיקת דפוס או כתב
יד. המפה הכללית ברורה; שלוש המילים המסוימות אינן מתוקנות בשתיקה.

26. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

27. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

כך מסתיים נוסח הכוונות: לאחר הכנסת ההארה ובניין המקבל, מתוארת עלייתו אל שורש ההשפעה. אפשר כעת להבין מדוע השופר אינו מתואר רק כקול שמעורר רגש. הוא משתלב במפה של בניין, קבלה וייחוד.²⁸

המקווה: ללמוד את השפה לפני החשבון

מקווה הוא מקום כינוס מים, והטבילה מכניסה את האדם כולו לתוכם. בכוונות שנלמד, כלי המקווה מקושר לבינה, והמים להארה הנכנסת בו. האדם מבקש לצאת ממצבו הקודם ולקבל חיות חדשה. "לידה" היא הדימוי למעבר הזה. שם הוי"ה נכתב בארבע אותיות: יי-הו-ה. אהי"ה בארבע: א-ה-י-ה. "שם פשוט" הוא האותיות האלה עצמן. "מילוי" הוא כתיבת שמות האותיות: למשל, י נכתבת יוד. מילוי הה"א יכול להיכתב הי, הא או הה; ההבדלים משנים את חשבון האותיות ואת המשמעות הקבלית המיוחסת לנוסח.

גימטריה היא חישוב ערכי האותיות. א עד ט שוות 1 עד 9; י שווה 10, כ 20, ל 30, מ 40, נ 50, ס 60, ע 70, פ 80, צ 90; ק 100, ר 200, ש 300 ו 400. אות סופית שווה כאן לאות הרגילה. אין צורך לנחש: נחשב את הדוגמאות החשובות בפירוט.

המספר אינו מוכיח לבדו את הרעיון הרוחני. הוא רמז בתוך מסורת שמזהה את השם והמדרגה. שני דברים בעלי אותו מספר אינם נעשים זהים בכל תכונותיהם. נלמד גם מה נספר וגם מדוע המקור מקשר בין העניינים.²⁹

ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן — החשבון פתוח

ארבעת המילויים של הוי"ה נכתבים כך:

ע"ב: יוד הי ויו הי. החשבון: $20 + 15 + 22 + 15 = 72$.

ס"ג: יוד הי ואו הי. החשבון: $20 + 15 + 13 + 15 = 63$.

מ"ה: יוד הא ואו הא. החשבון: $20 + 6 + 13 + 6 = 45$.

ב"ן: יוד הה וו הה. החשבון: $20 + 10 + 12 + 10 = 52$.

אלו אינם ארבעה שמות של אלים, אלא ארבע דרכי מילוי של אותו שם. עכשיו נספור את האות י המופיעה בכתיב המלא: בע"ב ארבע, בס"ג שלוש, במ"ה אחת ובב"ן אחת. יחד תשע יודין, שערכן 90. גם מים: מ 40 + י 10 + ם 90 = 40.

²⁸. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

²⁹. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

אהי"ה במילוי ההין נכתב אלף ה ה יוד ה: $111 + 10 + 20 + 10 = 151$.
מקוה: מ 40 + ק 100 + ו 6 + ה 151 = 5. במילוי יודין נכתב אלף ה יוד ה,
וסכמו 161; במילוי אלפין אלף ה יוד ה, וסכמו 143. קנ"א, קס"א וקמ"ג הם
שמות המספרים האלה באותיות עבריות.

מכאן שתי ההבחנות הנחוצות: כלי המקווה נרמז ב-151 של אהי"ה במילוי ההין;
המים נרמזים בתשע יודין שבמילוי הוי"ה. בהמשך נראה גם ש-40 סאה נרמזות
בארבע היודין של מילוי ע"ב.³⁰

האריז"ל: הנחל, המים וכבוד שבת

לשון המקור

כונת הטבילה של ע"ש הנה אחר שנכנסת תוך מי הים או הנהר או המקוה
קודם שתטבול תכוין כי המקוה הוא סוד שם אהי"ה דההין העולה בגי' קנ"א
כמנין מקוה כי שם מתקבצים כל שמות אהי"ה היותר עליונים ממנו כמ"ש
ואח"כ תכוין להמשיך במקוה הזה את הנחל העליון והוא ד' הוי' עסמ"ב וג'
אהיה דיודין ודאלפין ודההין כי כאשר הם פשוטים יש אות יוד א' בכל שם
מהם ונמצא שהם ז' יודין בז' השמות האלו. וכבר ידעת כי ז' שמות אלו הם
סוד שבעה שמות של שבת בסוד שבעה אותיות של אהיה יה"ו הנז' בר"מ בפ'
יתרו וצריך לכוין כי בפשוטים יש בהם שבעה יודין פשוטים אבל תכוין ג"כ
במלוייהם ותוסיף עליהם שם י"ה כי הוא סוד השבת והרי הם ח' יודין שהם
בגי' נ"ל מנח"ל ועם כללות הח' יודין עצמם הרי נח"ל ואח"כ תכוין לכלול
כללו' היודין בעצמם ובכללותם כנז' והם ב' כללים ותצרפם עם נח"ל ויהיה
בגי' מי"ם והרי נמשכו המי' לתוך המקוה אח"כ תכוין שכל זה יהיה לכבוד
שבת והוא כי הלא בח' שמות הנ"ל שהם ד' הויות וג' אהיה ושם י"ה יש בהם
ל' אותיו' וזהו ל' של לכבוד וכשתוסיף ב' כוללים שהם כללות הז' שמות
וכללות שם י"ה יעלו במספר כבוד ומספר כל ח' השמות הנ"ל עצמן הם בגי'
שבת וכשתעלה מן המים תאמר אם תשיב משבת רגליך:³¹

זו תחילת יחידת כוונת הטבילה של ערב שבת בשער הכוונות. המקור אינו
מתחיל בספירת טבילות, אלא בזיהוי המקווה ככלי ובהמשכת "הנחל העליון"
לתוכו. הנחל הוא משל לרציפות ההשפעה ממקור גבוה.

30. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

31. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

ארבע הוויות ושלושה שמות אהי"ה הם שבעה שמות. כאשר מתבוננים בצורתם הפשוטה יש בכל אחד י אחת. מצרפים גם י של שם י"ה: שמונה יודין שוות 80, כנגד נ"ל של נחל. מצרפים את מניין היודין עצמן, שמונה, ומקבלים 88 — נחל. שני "כוללים" נוספים נותנים 90 — מים. "כולל" הוא ספירת קבוצה כיחידה נוספת לפי דרך הרמז שהמקור מורה עליה. אין מוסיפים מספר בלי שהטקסט מסביר מה הוא מונה.

"לכבוד שבת" מתפרש בשתי ספירות שונות. בשמות הפשוטים יש 30 אותיות: ארבע הוויות — 16; שלושה אהי"ה — 12; י"ה — 2. זהו ל'. בתוספת שני כוללים מתקבל 32, כבוד. ואילו הערכים המלאים הם 232 לארבע ההוויות, 455 לשלושת מילויי אהי"ה, ועוד 15 לי"ה: יחד 702, שבת. הפסוק שבסיום, "אם תשיב משבת רגליך", מחבר את הכוונה לכבוד השבת. חשוב להבחין: ספירת האותיות הפשוטות נותנת 30, וחשבון ערכי המילויים נותן 702. ערבוב שתי הספירות גורם לטעות.³²

שתי טבילות: לפשוט ולקבל

לשון המקור

כונה אחרת דע כי צריך האדם לטבול ב' טבילות זו אחר זו והא' היא להפשיט בגדי החול של הנפש והב' היא לכבוד שבת לקבל התוס' ובא' תכוין לשם אהיה דמלוי יודין שהוא בגי' מקו"ה. ובב' תכוין לב' שמות אהי"ה יה"ו הנו' בר"מ בפ' יתרו ולז' שמות היוצאים מז' אותיותיהם שהם אלו ידוד. ידוד בנקו"ד אלקים. מצפץ. י"ה אדני. אל. מצפץ. אלקים כי כל אלו השמות הם סוד קדושת השבת ותכוין כי באלו השמות יש ה' יודין הרי חמשים וב' השמות של אהי"ה יה"ו העיקרי' הם בגי' מ"ב הרי הכל בגי' במים ובהעלותך מהטבילה הב' תכוין אל ד' הויות עסמ"ב ולג' אהי"ה דיודין דההין ודאלפין כי כולם בגי' תרפ"ז ותוסיף עליהם שם י"ה והרי הכל בגי' שבת כי סוד שבת הוא עלית זון באו"א ואז הם סוד שם י"ה וכשתעלה מהטבילה אל תנגב עצמך במטפחת כי מימי שבת צריך הגוף שישאב אותם:³³

"בגדי החול של הנפש" הם דרכי הקבלה והעיסוק המתאימות לימי המעשה. הטבילה הראשונה מתפרשת כהסרתן; השנייה כקבלת תוספת קדושת שבת.

32. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

33. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

במשל פשוט: כדי לקבל אופן חדש של חיים, לא די להוסיף עוד דבר על אותו הרגל — יש גם לפנות מקום.

בשורה על הטבילה הראשונה כתוב בתעתיק "מילוי יודין" שגימטרייתו מקווה. החשבון אינו מתאים: מילוי יודין הוא 161. מילוי ההין הוא 151, כפי שנאמר בפסקה הקודמת והבאה וכפי שכתוב בפרי עץ חיים. לכן יש כאן בסיס ברור לזהות שיבוש נוסח. הציטוט נשמר, והביאור מתקן בגלוי: בכוונה זו מדובר במילוי ההין.

שבעת השמות המנויים בהמשך נקראים "מרגלאן" — מרגליות. שני השמות היסודיים אהי"ה ויה"ו כוללים יחד שבע אותיות וערכם 42. בחמש היודין שבשבעת השמות יש 50; יחד 92, במים. בעת העלייה מצרפים שוב 687 ועוד 15, ומקבלים 702, שבת.

"עליית זו"ן באו"א" פירושה שז"א ונוקבא מתעלים אל אבא ואימא, מקור המוחין. ההוראה שבסיום על אי-ניגוב נמסרת כאן כחלק מלשון המנהג המתואר במקור; עניינה רצון לקלוט את מימי השבת. אין צורך להפוך פרט זה להגדרה של עצם הכוונה.³⁴

הכלי והמים — שני תפקידים בתוך מעשה אחד

לשון המקור

כונה ג' יכין כי המקוה בעצמו שהוא הכלי הוא אהי"ה דההין שהוא בגי' מקו"ה וז"ס כלי ומלבוש אל שמות ההויה שבתוכו שהם בחי' המים והם סוד ד' הויות עסמ"ב ובהם ט' יודין כמנין מים ולפי שד' הויות אלו שהם סוד המים שרשם היא הויה הא' של ע"ב שהיא בחכמה וכתוב כולם בחכמ' עשית. וגם כי עיקר המים הם במידת החסד שעולה בגי' ע"ב ולכן היו המים שבמקוה מ' סאה כנגד הד' יודין של הויה דע"ב כי היא העיקרית:³⁵

כאן המקור אומר במפורש: המקווה ככלי הוא אהי"ה במילוי ההין. שמות הוי"ה שבתוכו הם המים. הבינה מעניקה מקום והגדרה לקבלת ההארה; החכמה היא שורש ההארה הנמשכת. לכן המקווה מכיל, והמים ממלאים.

"כולם בחכמה עשית" מפנה לשורש בחכמה. "חסד" שווה 72: ח 8 + ס 60 + ד 4. זו הזיקה למילוי ע"ב, שערכו 72. ארבע היודין שלו שוות 40, ולכן נרמזים בו

34. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

35. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

ארבעים סאה. ההקבלה אינה חישוב של נפח מתוך אותיות, אלא ביאור פנימי לשיעור המים שהמקור מכיר.

זכרו את ההבחנה הזו כשנגיע לבעש"ט: הוא משתמש כבר בתחילת נוסחו באותם חשבונות של 151, תשע יודין וארבע יודין. החידוש שנחפש אינו עצם השימוש בשם אהי"ה או הקישור בין מים לחסד.³⁶

רוח חדשה ושבע המרגליות

לשון המקור

גם צריך שיטבול ויכוין להסיר ולהפשי' מעליו הרוח שהיה שורה עליו בימי החול וישרה עליו עתה רוח מן הבריאה וזה ע"י אהי"ה דההין שהוא בגי' מקו"ה. גם יכוין אל ב' שמות אהי"ה יה"ו שסודם בעולם הבריאה אשר מהם יוצאים ז' מרגלאן שהם ז' שמות אחרים הנז' בפ' יתרו בס"ה בר"מ וכבר ביארנו למעלה והם עולים בגי' תתמ"ט ועם קנ"א של המקוה דאהיה דההין הרי הכל אלף והם סוד אלף עלמין של אורות היוצאים מן הבינ' ומאירי' למטה ויכוין לקבל גם הוא הארה מהם. גם ראוי לאדם לטעום כל התבשילין שמבשל בע"ש לכבוד השבת כי הוא דוגמת האדם המכין סעודה למלך וטועם התבשילין אם הם טובים ואם חסרין איזה תבלין כדי שיתקנם או כדי שיבשל תבשילים אחרים. וכ"ז הוראה שמקבל האורח בסבר פ"י וז"ס טועמיה חיים זכו שתקנו בתפי' מוסף דשבת המתחי' תכנת שבת רצית קרבנותי' כו' כי כל הטועם התבשילין של שבת מע"ש זוכה לחיים עליונים:³⁷

”בריאה” כאן היא מדרגה בסדר העולמות. אצילות, בריאה, יצירה ועשייה הם ארבעה אופני גילוי והסתרה; אין אלה ארבעה כוכבי לכת. במעבר המתואר האדם מבקש לקבל רוח ממדרגה גבוהה מאופן חיותו בחול.

אפשר לבדוק גם את החשבון האחרון. שבעת השמות שנמנו קודם ערכם: 26, 300, 80, 31, 300, 86. יחד 849. מצפ"ץ הוא 300; י"ה אדנ"י הוא $80 + 15 = 95$. בתוספת 151 של מקווה מתקבל 1000. ”אלף עלמין” הם אלף עולמות בלשון המקור, כלומר ריבוי מדרגות ההארה היוצאות מן הבינה, ולא ספירה אסטרונומית.

המקור מסיים בטעימת תבשילי השבת. הבאנו גם את הסיום כדי לא לחתוך את יחידת המקור: הטעימה מדומה להכנת סעודה למלך ובדיקת התאמת

36. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

37. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

המאכלים. היא מחברת את ההכנה הפנימית לכבוד שבת במעשה. זהו סיום ההקשר של ערב שבת, ולא טבילה נוספת.

עד כאן סדר אחד הכולל כמה כוונות. פרי עץ חיים מוסר גם הבחנות נוספות בין צרכים וזמנים. לכן הביטוי "כוונת האריז"ל" אינו שם של נוסחה יחידה המשמשת בכל טבילה.³⁸

הבעש"ט: המים והלב באותה כוונה

לשון המקור

מקודם יכוון סוד הנזכר בגמרא שש מעלות במקואות, ועל פי סוד כזה: יה"ו חסד, יו"ה נצח, הו"י גבורה, הי"ו הוד, וי"ה ת"ת, וה"י יסוד, [והם השמות הכתובים בכוונת הלולב, כמ"ש האריז"ל טעמם ונימוקם שם בכוונת הלולב]. והמים שבמקוה הם ט' יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן גימטריא מים, וכולם נמשכין משם ע"ב, שהוא הראשון שהוא חסד גי' ע"ב, והוא בחי' מים, לכן הם מ' סאה נגד ד' יודין דע"ב. גם מקוה גי' קנ"א, כמנין אהי"ה במילוי ההי"ן, שהוא בסוד הבינה, שהוא בית קיבול לקס"א קמ"ג.³⁹

הבעל שם טוב, רבי ישראל, הוא הדמות שממנה צמחה תנועת החסידות. כתר שם טוב הוא קובץ מסורות מתורתו. הנוסח הארוך של כוונת המקוה מסתיים בהצהרת המעתיק שהעתיק מדבריו. זהו ייחוס מפורש במסורת הספרותית; אין משמעותו שנבדק כאן כתב ידו של הבעש"ט.

נביא את כל גוף הכוונה, פסקה אחר פסקה. בספר יש בסוגריים גם תוספות וחילופי נוסח, והם נשמרים בתוך הציטוט. הפתיחה מדברת על שש מעלות במקוואות; המקור המצוין בהערות הוא משנה מקוואות א, א. אין הכוונה לשישה גבהים פיזיים בתוך הבריכה, אלא לקישור של שש בחינות לשש המידות.

שלוש האותיות יה"ו ניתנות לסידור בשישה צירופים. הנוסח ממפה אותם: יה"ו לחסד; יו"ה לנצח; הו"י לגבורה; הי"ו להוד; וי"ה לתפארת; וה"י ליסוד. בכל צירוף אותן אותיות, אך סדרן משתנה. צירוף הוא סדר האותיות; מילוי, שלמדנו קודם, הוא כתיבת שמות האותיות. אלו שתי פעולות שונות.

בהמשך חוזרים החשבונות המוכרים: תשע יודין = מים; ארבע יודין של ע"ב = ארבעים; אהי"ה במילוי ההי"ן = מקוה. "בית קיבול לקס"א קמ"ג" פירושו

38. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

39. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

שמילוי 151 מקבל ממדרגות אה"ה שחשבונו 161 ו-143. כך אותה מערכת יכולה להיות כלי ביחס למעלה ממנה.⁴⁰

לשבור את ההרגל ולבנות את המידות

לשון המקור

והנה בנין הגוף הוא ע"י שם קנ"א, <כמ"ש> [כמבואר בכתבי] האריז"ל [בכוונת ליל הוש"ר], והגוף [הנגוף] הוא כלי חרס ואין לו טהרה במקוה, כי כלי חרס שבירתן זהו טהרתן. והענין הוא שקודם כניסתו למקוה צריך לשבור לבו בקרבו, ומקבל עליו עול מלכות שמים לעזוב פשעיו, ומעתה מוכן לעבוד באהבה חסד, ויראה גבורה, בכדי שיוכל השי"ת להתפאר, תפארת, בו, כמ"ש [הכתוב] ישראל אשר בך אתפאר, וימסור א"ע על קדושתו, ועי"ז ינוצח, נצח, <החטא> [הס"א] בבטחונו בהש"י שישב את נדחו, וצריך להודות, הוד, לו שניצול ממצולת ים, ואז הוא נכלל בכלל צדיק יסוד עולם, ואז עי"ז יתגדל ויוכר כבוד מלכותו, מלכות, <ש"ש> [ית"ש וית'] לעולם ועד.⁴¹

הדימוי ל"כלי חרס" אינו קביעה הלכתית שגוף האדם הוא כלי חרס. הוא דורש מן האדם שלא להסתפק במעשה חיצוני: כלי שאינו משתנה בפנימיותו אינו מבטא את ההתחדשות המבוקשת. "שבירת הלב" היא הסרת העקשנות להמשיך בפשע, וקבלת מלכות שמים.

מכאן נבנות המידות אחת לאחת. חסד — לעבוד באהבה; גבורה — ביראה; תפארת — לחיות כך שכבוד שמים יתגלה באמצעות האדם. נצח — להתמסר ולהתגבר בביטחון שה' ישיב את הנידח. הוד — להודות שההצלה באה מאת ה'. יסוד — להיכלל בכוח הצדיק המחבר; מלכות — שכבוד מלכותו יוכר בעולם.

הנוסח אינו אומר "עזוב את הכוונות ועשה רק עבודה שבלב". הוא משלב את העבודה המוסרית בתוך אותה כוונה הכוללת שמות ומספרים. לכן אין לבנות כאן ניגוד בין אריז"ל "טכני" לבעש"ט "רגשי". שני הצדדים משתמשים בשפה קבלית; כאן מפורשת במיוחד התביעה שהטבילה תשנה את יחס האדם לעבודתו.⁴²

40. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

41. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

42. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

ועוד יכוין בהיותו במקוה, כי שם אדנ"י, מלכות, הוא סוד הדיבור, ושם הוי' הוא ז"א, סוד הקול, ושם אהי"ה סוד המחשבה. ובמקוה הגג של המקוה נגד שם אהי', והד' רוחות של המקוה נגד ד' אותיות הוי', וקרקעית המקוה נגד שם אדנ"י, והג' שמות [הנ"ל] הם גי' יב"ק, הוא סוד יחוד ברכה קדושה. ויכוין שנכנס לבקש מהשי"ת טהרה וקדושה למחשבתו ולקולו ולדיבורו, ואז ע"י כוונת הנ"ל אף שבע יפול צדיק וקם, אף אם ירד שבע מעלות אחרונות ירפאהו הש"י, ויכרות ברית חדש אשר לא תופר, ואז יאיר על נשמתו קומה הרוחניות, אותיות מקוה.⁴³

כאן המקוה כולו נעשה תמונת התכוונות: הגג כנגד אהי"ה ומחשבה; ארבע הרוחות כנגד ארבע אותיות הוי"ה וקול; הקרקע כנגד אדנ"י ודיבור. אין צורך להבין שהבטון עצמו הוא שם אלוקי במובן גשמי. הנוסח מלמד להתבונן במרחב הטבילה כמבטא סדר של מקור, המשכה וגילוי.

מחשבה היא התוכן הפנימי; קול הוא כוח ההבעה עוד לפני פירוטו במילים; דיבור מחלק את הקול למילים מוגדרות. זו גם בקשה לטהרה בכל השלבים: מה שאני חושב, איך אני מבטא, ומה אני אומר בפועל.

אהי"ה שווה 21, הוי"ה 26 ואדנ"י 65. יחד 112 — יב"ק. "ייחוד, ברכה, קדושה" הן ראשי תיבות יב"ק, המפרשות את מטרת החיבור. "קומה" ו"מקוה" הן אותן אותיות בסדר אחר; הקימה לאחר הנפילה נקשרת לבניין קומה רוחנית חדשה. "שבע יפול צדיק וקם" מביע אפשרות של התחדשות לאחר ירידה. אין זה רישיון לחטוא; הפסקה הקודמת דורשת במפורש לעזוב את הפשעים. התקווה והתשובה פועלות כאן יחד.⁴⁴

סאה, קב ולוג — שלוש יחידות, שלושה חשבונות

סאה גי' אדנ"י, ס"ה, וא' שבסאה הוא סוד חכמה שהוא י' ראשונה דשם הוי', י' במילוי כזה יו"ד מרמז הו' לששה קבין שבסאה, ר"ל לו' מעלות שבמקוה כנ"ל, ששורש מילויים דע"ב ס"ג מ"ה גי' ק"ב, ו' פעמים ק"ב גי' ברית, לתקן

43. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

44. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

הפגם של הברית קודש, וד' של מילוי יו"ד רומז לד' לוגין, כי יה"ו במילוי אלפיין גי' לוג. ועי"ז יזכה לעבודת הש"י.⁴⁵

סאה, קב ולוג הם שמות מידות נפח: בסאה שישה קבין, ובקב ארבעה לוגין. הנוסח דורש את האות ו שבמילוי יוד כנגד שש, ואת ד כנגד ארבע. אלה רמזים בתוך היחס בין המידות.

יש כאן דיוק קטן ומכריע: המילה סאה כולה שווה 66, לא 65. ס"ה שווה 65, כמו אדנ"י, ואילו האל"ף מוסברת בנפרד כרמז לחכמה. כך קוראים את המשפט הקצר "סאה גי' אדנ"י, ס"ה, וא' שבסאה" בלי לייצר חשבון שגוי.

"מילוי" כאן מתייחס לאותיות הנוספות, בלי ארבע האותיות הפשוטות של הוי"ה. לכן מחסרים 26 מכל שם: 72 פחות 46 = 26; 63 פחות 37 = 26; 45 פחות 19 = 26. יחד 102, ק"ב. מכפילים בשישה קבין: 612, ברית. אין להוסיף כאן ב"ן, מפני שהמקור מונה רק ע"ב, ס"ג ומ"ה.

יה"ו במילוי אלפיין נכתב יוד הא ואו: $39 = 13 + 6 + 20$. גם לוג: $30 + 1 + 6 + 3 = 39$. החשבונות נקשרים לתיקון הברית ולהכנת האדם לעבודת ה'. הכוונה המוסרית מעניקה הקשר לחשבון האותיות.⁴⁶

מיי וי"ם, אגלי"א ואל"ד — מהי המתקה?

לשון המקור

ויאמר פסוק זה עם הכונה, מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה, ויכוין ר"ת מקוה ישראל הוא מי, הוי' מושיעו הוא ר"ת ים, שה"ס השכינה [שממנה מתגלים הדינים בעוה"ז, ומיתוק הדינים הוא ע"י שמעלה אותם לשרשם שהוא יסוד הבינה], שממנה מתערין הדינים שבה שם אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה כנ"ל שהוא גי' מקוה, ושם נמתקים בסוד הלידה ע"י המים שבמקוה, דהיינו ט' יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולים גי' צ' כמנין מים, ועל ידי ד' יודין דע"ב שהם מ' סאה. כי גילוי הגבורות הוא סוד שם אגל"א, ר"ל שמתגלים הה' גבורות שהם שורש כל הגבורות, ומתגלים בשכינה תתאה, סוד אדנ"י, אמנם כשמתעלים הגבורות לשרשם, שהוא סוד מ"י שנק' בינה, ונמתקים שם בסוד הלידה חדשה, נרמז שם הנ"ל שמספרו אל"ד. לכן יכוון כששוחה ראשו לתוך המים לטבול, <יכוין> בשם אהי"ה אל"ד בשילוב כזה אאהליד"ה.⁴⁷

⁴⁵. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

⁴⁶. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

⁴⁷. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

”מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה” הוא צירוף של לשונות משני פסוקים בירמיהו, יד, ח ויז, יג; אין זה פסוק אחד כלשונו. ראשי ”מקוה ישראל” הם מ”י, וראשי שם הוי”ה ו”מושיעו” הם י”ם. אלה אותן אותיות בסדר הפוך. מ”י מציין כאן את הבינה, וי”ם את השכינה, בחינת המלכות.

כשהדין מתגלה רק כהגבלה, האדם חווה צרה. העלאתו לשורש פירושה הכללתו במקור רחב יותר, שבו אפשר לגלות את מטרתו המיטיבה. ”המתקה” היא שינוי האופן שבו הדין מתקבל ונמשך מן המקור. הלידה מחדש מדגישה שהיציאה מן המקווה מבקשת לפתוח אפשרות חדשה של חיים.

אגל”א נוצר מראשי המילים ”אתה גבור לעולם אדני” שבתפילת העמידה. המקור קורא להן ”פסוק”, אך זהו נוסח תפילה. א וג יחד שוות ד: $1 + 3 = 4$. בצירוף עם ל וא מתקבלות אותיות אל”ד. אגל”א ואל”ד שוות שתיהן 35. המספר נשמר, בעוד צורת הופעתו משתנה: הגבורה נקשרת לסוד הלידה.

השילוב המפורש כאן הוא של אהי”ה הפשוט עם אל”ד: א-א-ה-ל-י-ד-ה. נוטלים לסירוגין אות מאהי”ה ואות מאל”ד, ומסיימים בה”א האחרונה. ערך שתי הקבוצות $21 + 35 = 56$; גם טבילה שווה 56. העובדה הזאת חשובה להשוואה: בנוסח הארוך המיוחס לבעש”ט מופיע דווקא גם השם הפשוט.⁴⁸

ארבעת השמות: קומה שלמה

לשון המקור

ועוד יכוין ויצייר אלו הד' שמות בהיותו בתוך המקוה כזה, אל”ד אהי”ה הוי”ה אדנ”י, ויכוין הא' משם אל”ד רומז לכתר עליון שהוא אלף, אותיות פל”א, ול' רומז לג' קוין, קו ימין חכמה חסד נצח, קו שמאל בינה גבורה הוד, קו אמצעי דעת תפארת יסוד, וד' רומזת למל', סוד אדני.
ע”כ העתקתי אות באות מדברי <קדש של> [האלהי] הבעש”ט זלה”ה.⁴⁹

הפסקה האחרונה מציירת ארבעה שמות: אל”ד, אהי”ה, הוי”ה ואדנ”י. שלושת האחרונים כבר מוכרים כמחשבה, קול ודיבור. אל”ד מרחיב את ההתבוננות לראשית המבנה כולו.

האל”ף קשורה לכתר ול”פלא”, אותן אותיות בסדר אחר: השורש שמעל להשגה המפורטת. הלמ”ד רומזת לשלושה קווים. במבט מפורט, הימין כולל חכמה,

48. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

49. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

חסד ונצח; השמאל בינה, גבורה והוד; האמצע דעת, תפארת ויסוד. הדל"ת רומזת למלכות.

הנוסח מסיים בכך שהמעתיק העתיק מדברי הבעש"ט. הבאנו את הצהרתו בתוך יחידת המקור, אך הבדל נשאר בין עדות ספרותית זו לבין בדיקת כתב יד מקורי. המשמעות הלימודית ברורה: מהלב הנשבר, דרך תיקון המידות והטהרה במחשבה, קול ודיבור, עד לכוונה הכוללת את סדר הקומה.⁵⁰

נוסח נוסף: חמש הטבילות

לשון המקור

כשבא אל המקוה יכוין שהמקוה הוא שם קנ"א דהיינו אהי"ה במלוי ההי"ן כזה אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה גמטריא קנ"א כמנין מקו"ה ועיקר יכוין שהמקוה התחתונה שאנו טובלים בו הוא בעצמו שם קנ"א ע"י השתלשלו' ויטבול פעם א' ויכוין שם קנ"א כנ"ל בשעת שהוא תחת המים ואח"כ יכוין שם אגל"א שהוא שם הגבורות היוצא מר"ת הפסוק אתה גבור לעולם אדני' ויטבול פעם ב' ויכוין שם הנ"ל ואח"כ יכוין שם אל"ד ויכוין שמשם אגל"א נעשה מא"ג ד' ונעשה שם אל"ד ויטבול פעם ג' ויכוין שם הנ"ל ואח"כ יטבול פעם ד' בשעה שיהא ראשו תחת המים ישלוב השני שמות אהי"ה ואל"ד כזה אלף א ה ה ל יוד ה ד ד ויכוין את הדבר שמתפללי' עבורו שהוא בתוך השם הזה הוא נמתק שיעלה אותו כנז"ל ויטבול פעם ה' וישלב את השם אהי"ה פשוט עם השם אל"ד פשוט כזה א א ה ל י ד ה ויכוין להעלות הדבר שמתפלל אל מדרי' עליונה של הבינה ואז נעשה הכל חסד ורחמים גמורי'.⁵¹

זהו כל נוסח חמש הטבילות שנדפס בהוספות לכתר שם טוב, בהעתקה מפרי הארץ. הוא אינו רק קיצור של הנוסח הארוך: יש בו סדר טבילות ובקשה מסוימת שהאדם נושא בתפילותו.

בראשונה מתכוונים שהמקווה התחתון קשור לשם קנ"א באמצעות "השתלשלות" — סדר התהוות ממדרגה למדרגה. בשנייה מתבוננים באגל"א, בגבורה כפי שהיא מופיעה. בשלישית באל"ד, לאחר שינוי הצירוף שנלמד קודם. ברביעית משלבים אל"ד באהי"ה המלא ומכלילים שם את העניין שעליו מתפללים. בחמישית משלבים אל"ד באהי"ה הפשוט ומעלים את העניין למדרגה עליונה של בינה.

⁵⁰. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

⁵¹. כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; פרי הארץ, פרשת לך לך — כוונת המקוה.

הנוסח כולל אפוא גם מילוי וגם שם פשוט. אין לומר שהבעש"ט דחה את השם הפשוט. בפנים ניתנות לשני האופנים פעולות בתוך מהלך אחד. גם אין כאן נוסחה המבטיחה שהתוצאה המבוקשת תתרחש בזמן מסוים; אלו לשונות של תפילה והמתקה.

רצף האותיות של הטבילה הרביעית משובש בתעתיק שנבדק. נציג מיד את שלושת העדים בנפרד. בטבילה החמישית התעתיק הזה נותן שתי אלפין בראש השילוב; בתעתיק פרי הארץ שנבדק חסרה אחת. שמירת הפרטים האלה נחוצה לבירור של כוונה העוסקת דווקא באותיות.⁵²

אות אחת במקום אחר: שלושת נוסחי השילוב

בהוספות לכתר שם טוב, בטבילה הרביעית: אלף א ה ה ל יוד ה ד ד. כך נקרא בתעתיק; אין הוא מציג בצורה נקייה את מילוי אהי"ה הנדרש במשפט.

בציטוט הסידור עם דא"ח: אלף א ה ה ל יוד ה ה ד. כאן מילוי אהי"ה אלף-הה-יוד-הה נשאר בשלמותו, ואותיות אל"ד משולבות בו. האל"ף לאחר מילוי אל"ף, הלמ"ד לאחר מילוי הה"א הראשונה, והדל"ת לאחר מילוי הה"א האחרונה.

בתעתיק פרי הארץ: אלף א ה ה ל יוד ד ה ה. כאן הדל"ת נמצאת לפני מילוי הה"א האחרונה. בהצגה מקובצת: אלף א ה ה ל יוד ד ה ה. זהו הבדל בסדר, גם אם סכום האותיות אינו משתנה.

לשם הבנת דברי הסידור נלך לפי הנוסח המצוטט ממנו, ולא נבנה נוסח מעורב משלוש הגרסאות. כשמבקשים לדעת מה בדיוק לכוון בסדר מסוים, נדרשת הכרעה על פי עד נוסח מוסמך. בטבלת ההשוואה שלנו כל עד נשאר במקומו.⁵³

ההבדל שבסידור עם דא"ח: פשוט ומלא

לשון המקור

להבין כללות כוונות המקוה, הנה בתיקון ליל שבועות להאר"י ז"ל נזכר כללות הכוונה בשילוב שם אהיה פשוט בלתי מילוי ע"ש אבל בכוונת המקוה שנדפס בשם הבעל שם טוב ז"ל נדפס שם אהיה עם המילוי שלו והוא זה אלף א ה ה ל יוד ה ה ד נמצא שם אלד הוא בשילוב מילוי דאהי"ה על דרך הזה

52. כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; פרי הארץ, פרשת לך לך — כוונת המקוה.

53. כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; פרי הארץ, פרשת לך לך — כוונת המקוה; סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה.

האל"ף דאל"ד ממילוי דאל"ף, ומילוי דה"ה ל', ומילוי דה"ה אחרונה הדלי"ת וכו' וזהו אמיתת ענין כוונתו על דרך הפשט, ולהבין אותו שם דאל"ד מהו, ולמה בשילוב דמילוי דשם אהי"ה דווקא כו' [והאריך מאד בזה בדברים עמוקים עומדים ברומו של עולם ומפני האריכות והעמקות אין כאן מקומו להעתיקו, והקורא ידרשנו במקומו, ובסיום דבריו הקדושים כתב וז"ל] ולא די במעשה הטבילה עצמה בלתי כוונה בביטול רוחני, דהיינו במסירת נפש, וזהו הטעם דטבילת המקוה בכלל, ואותיות ביטול"ל כאותיות טביל"ה, אלא שנתחלף הוא"ו בה"א בלבד:

(סידור אדמו"ר מוהרש"ז בכוונת המקוה מהבעש"ט ז"ל ע"ש).⁵⁴

"סידור עם דא"ח" הוא הסידור עם דרושי חסידות, מתורת אדמו"ר הזקן ובעריכת בנו אדמו"ר האמצעי. במכתב הרבי מצוינת לשון המאמר הזה כלשון אדמו"ר האמצעי. דא"ח פירשו דברי אלוקים חיים. הכותרת "להבין כללות כוונות המקוה" פותחת דיון רעיוני על נוסחי הכוונות.

הציטוט שלפנינו הועתק בבעש"ט על התורה, יתרו יג. המלקט עצמו מודיע שהוא משמיט את אמצע המאמר בגלל אורכו ועומקו. לכן זו עדות ישירה לנוסח הפתיחה והסיום שהעתיק, ולא תחליף לקריאת המאמר בשלמותו. במהדורה זו לא הושגה סריקה מלאה קריאה של המאמר; ההסבר להלן תחום לקטעים שנקראו.

ההבדל המדויק הוא זה: הסידור מוצא בתיקון ליל שבועות להאריז"ל שילוב באהי"ה הפשוט; ובכוונת מקווה שנדפסה בשם הבעש"ט הוא מוצא את אל"ד משולב במילוי אהי"ה. אין כאן אמירה שבכל כוונות האריז"ל משתמשים בשם פשוט בלבד. הרי קראנו בשער הכוונות של ערב שבת במפורש מילוי ההין.

פשוט ומלא אינם "שטחיים" ו"רציניים". השם הפשוט הוא יסוד האותיות; המילוי מגלה את הפירוט שהיה גנוז בשמותיהן. זהו מפתח למובן של גילוי פנימיות. הקטע הבא מן המאמר מפרש מדוע גילוי נוסף זה קשור להמתקת הדין.⁵⁵

התענוג והרחמים: להבין את משל המלך

לשון המקור

לפי שמלבד שיש בחי' גילוי אא"ס בשם אהיה כנ"ל עוד זאת יתרון המעלה שבחינת גילוי עונג העליון שם נמצא ביתר שאת וכנ"ל, ועד"מ כשהמלך

⁵⁴. סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה; אגרות קודש, כרך כז, י"ד.

⁵⁵. סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה; אגרות קודש, כרך כז, י"ד.

בתענוג גדול אזי יתרוממו כל כוחות נפשו במעלות ההתנשאות כו' ואזי הוא רק רב טוב וחסד לכל העם מקטון ועד גדול ולא יוכל לסבול שום צער ודבר רע גם לענוש לרשע ביסורים כי מפני רוב התענוג לא יסבול דבר היפוך מן העונג, וגם מפני עצם הרוממות שבנפשו שבאה עי"ז העונג לא ידקדק בדין ומשפט והוא מרבה לסלוח לשונאיו ג"כ ... ולכך נמתקין שם כל הדינין הקשים כו' כי הוא מרבה לסלוח.⁵⁶

זהו קטע מן הסידור, המובא בהערה למאמר מאוחר; שלוש הנקודות מסמנות דילוג בתוך הציטוט. "אא"ס" פירושו אור אין סוף, ו"עד"מ" — על דרך משל. אין הכוונה שאפשר להגדיר את עצמות ה' באמצעות מצב רוח אנושי. המשל מבאר שינוי באופן ההנהגה.

המלך במשל אינו סולח מפני שלא הבחין בעבירה. התענוג והרוממות מעמידים אותו ביחס רחב יותר, שממנו הוא מרבה חסד וסליחה. הנמשל הוא גילוי של מקור הרחמים שמעל סדר המדידה הרגיל. לכן המאמר קושר את המילוי לתוספת גילוי של עונג עליון ול"עולם החירות".

זהו הביאור החסידי שניתן ליתרון הנוסח המלא המסוים: לא רק לזהות את שורש הדין בבינה, אלא לבאר את גילוי הפנימיות והתענוג שבמקור, שבכוחו להמתיק את הדין. עם זאת, לא כל מילוי בכל מקום פירושו בהכרח אותה מדרגת תענוג. ההקשר של המאמר קובע.

עתיק הוא שם למדרגת הפנימיות העליונה המזוהה בחסידות עם תענוג. אין צורך להניח שהמילה מופיעה בכל שורת הכוונה; היא מסייעת להבין את שפת התענוג. מן הקטעים שבידינו אין לשחזר את כל שלבי ההוכחה של המאמר שנשמטו. הדבר הברור הוא הזיקה המפורשת בין מילוי אהי"ה, גילוי התענוג והמתקת הדינים.⁵⁷

במה הם שונים, ובמה אין מחלוקת מוכחת?

הבסיס המשותף רחב: מקווה ובינה; כלי ומים; שם אהי"ה במילוי ההין; העלאת הדינים לשורשם; טהרה וקבלת חיות. בנוסח הארוך של הבעש"ט מפורטת במיוחד עבודת הלב והמידות. בנוסח חמש הטבילות מפורטת גם העלאת הדבר שעליו מתפללים.

56. סידור עם דא"ח — קטע הביאור על התענוג.

57. סידור עם דא"ח — קטע הביאור על התענוג.

השינוי הטקסטואלי שעליו עומד הסידור הוא שילוב אל"ד באה"ה מלא לעומת השילוב הפשוט שהוא מצטט מן התיקון. הביאור שהוא נותן מדגיש תוספת גילוי פנימי של תענוג ורחמים. זה הבדל בכוונה מסוימת ובביאורה. הוא אינו מוכיח שהאריז"ל שלל כל שימוש במילוי, או שהבעש"ט פסל את השילוב הפשוט.

מקור מים חיים מוסר מסורת, בשם סיפורים נוראים, על דיון שמימי שבו האריז"ל הודה לבעש"ט בענייני כוונות המקווה. המסורת אינה מוסרת את כל טיעוני הדיון. אין לנסח בשמו של האריז"ל התנגדות מפורטת שלא נמסרה, ואין לתאר מפגש גשמי בין שני החכמים שחיו בתקופות שונות.

גם "שתי טבילות לעומת חמש" אינו ניסוח מדויק של מחלוקת. יחידת שער הכוונות עוסקת בערב שבת; נוסח חמש הטבילות כולל בקשה פרטית; ובכתבי האריז"ל עצמם יש כמה סדרים. קודם מזהים זמן, צורך ונוסח, ורק אחר כך משווים.

אפשר לסיים את הלימוד במילים פשוטות: בשופר למדנו כיצד מתוארים חזרת החיות ובניין המקבל; במקווה למדנו כיצד מתוארים כניסה לשורש, ביטול והתחדשות. הדיוק באותיות מקבל משמעות כשהאדם מבין את המהלך שהאותיות משרתות.⁵⁸

מה משווים	מה נמצא במקורות
בסיס משותף	בינה, אה"ה, כלי ומים, המתקת דינים.
הבדל שהסידור מציין	שילוב בשם פשוט לעומת שילוב במילוי, בשני נוסחים מוגדרים.
משמעות התוספת	גילוי פנימיות ותענוג עליון, לפי הקטע שנקרא.
מה אין להוכיח	שלילה גורפת של מילוי אצל האריז"ל או של פשוט אצל הבעש"ט.
מה עוד פתוח	המאמר המלא, נוסח התיקון, וטיעוני הדיון השמימי.

לקרוא עכשיו בכוחות עצמכם

כשפוגשים משפט חדש, שאלו: מי הוא הפרצוף המדובר? איזו ספירה בתוכו? האם זו ההארה או הלבוש שלה? מהיכן היא נמשכת ולאן? האם "פרק" מתאר את הנותן או את המקבל? כך הופכים ראשי תיבות למשפט בעל משמעות. בכוונת המקווה שאלו: האם אני סופר את אותיות השם הפשוט, את כל המילוי או רק את אותיות המילוי הנוספות? האם אני משנה סדר אותיות או את אופן

⁵⁸. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה; כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה; סידור עם דא"ח — קטע הביאור על התענוג; מקור מים חיים, יתרו, הערה טז.

כתיבתן? האם המקור משווה שני זמנים שונים? שלוש השאלות האלה מונעות חלק גדול מן הבלבול.

למשל, "חלק ג' מפ"ג מוח דעת ביסוד ז"א": החלק השלישי של הפרק השלישי ממוח הדעת נמשך אל יסוד דז"א. "אהי"ה דההין גימטרייה מקווה": מדובר בכל השם המלא אלף הה יוד הה, 151. "מילויי ע"ב ס"ג מ"ה גימטרייה קב": כאן מונים את התוספת בלבד, 102.

זהו היישום המעשי של "ללמוד הענינים ברור": מקור, פירוש, מבנה, ורק אז החזרה אל מילות הכוונה. אין הכרח להבין את כל ספרי הקבלה בבת אחת; יש צורך שלא לומר על פרט מסוים "הבנתי" כאשר עדיין לא ברור מה הוא מתאר.

59

פנקס הטענות והנוסחים

הרשומות הן מיפוי עריכתי של טענות החומר הזמין, ולא ייחוס של טיעונים למודלים שלא מסרו תשובה. מקור ההצעה, כשהוא ידוע, הוא שאלות השואל או נוסח המקור; הפרשנות המסכמת היא של העורך. לכל טענה נקשר המקום בביאור המלא.

T001 · לימוד ברור קודם לכוונה · 35	T014 · נחל, כבוד ושבת · 37
T002 · ייחוס תקיעות מיוחדות לבעש"ט · 35	T015 · שבע מרגליות ואלף · 37
T003 · פרק הוא חלק · 35	T016 · ייחוס כוונות המקווה לבעש"ט · 38
T004 · שלושת גבהי ההמשכה · 35	T017 · כלי חרס כמשל · 38
T005 · מוחין ולבושי נה"י · 35	T018 · סאה היא 65 · 38
T006 · אברהם עולה וכסא · 36	T019 · קב וסכום המילויים · 38
T007 · החסר בלבוש התרועה · 36	T020 · שני פסוקים ונוסח תפילה · 38
T008 · מפת וסדר תקיעות מלכויות · 36	T021 · הבעש"ט מכוון רק במילוי · 39
T009 · תקיעות לעומת פסוקי מוסף · 36	T022 · מספר הטבילות כמחלוקת · 39
T010 · תיקון פ"ב לפ"ג בשופרות · 36	T023 · סדר הדל"ת בשילוב המלא · 39
T011 · דבורה, נצח דהודה ונצח דיסודה · 37	T024 · המילוי והתענוג · 39
T012 · מקווה 151 מול 161 · 37	T025 · מחלוקת מפורטת בין האריז"ל לבעש"ט · 39
T013 · מים ותשע יודין · 37	T026 · כל שלוש שלשות הן אותו מבנה · 40

T001 • לימוד ברור קודם לכוונה

התקבל

היום יום דורש מן העוסק בכוונות לימוד ברור בכתבי האריז"ל. ההוראה אינה הוכחה לחובת לימוד קבלה של כל שומע שופר.⁶⁰

ליחידת הביאור וההכרעה

T002 • ייחוס תקיעות מיוחדות לבעש"ט

לא הוכרע

הכותרת מייחסת לבעש"ט, אך הקדמת הרבי מזהה לכאורה את כוונות סידור רבי שבתי מרשקוב. יש להפריד כותרת דפוס מהוכחת שיטה עצמאית.⁶¹

ליחידת הביאור וההכרעה

T003 • פרק הוא חלק

נדחה

השורה חלק א' מפ"ב נותנת במפורש חלוקת משנה. גם המקבל מחולק לפרקים, ולכן אין להפוך את כל המספרים לציר אחד.⁶²

ליחידת הביאור וההכרעה

T004 • שלושת גבהי ההמשכה

התקבל לנוסח

תשר"ת לחב"ד, תש"ת לחג"ת ותר"ת לנה"י מתועדים בנוסח. אין להכליל את המפה לכל מסורת סדרי התקיעות.⁶³

ליחידת הביאור וההכרעה

T005 • מוחין ולבושי נה"י

התקבל

נצח דאימא אינו חכמה דז"א. האור ולבושו נכנסים במקבל. שאלת הביקורת: האם כל כינוי במסלול הוסבר בלי להחליף את בעל הספירה?⁶⁴

ליחידת הביאור וההכרעה

60. היום יום, ב' תשרי.

61. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

62. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

63. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

64. שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח.

T006 • אברהם עולה וכסא

התקבל עם הקשר

דרוש ח מבאר עליית חגיית לחבי"ד ואת מבנה הכסא. אין לצמצם אברהם לכל הופעה של חסד בלי לציין שינוי מדרגה.⁶⁵

ליחידת הביאור וההכרעה

T007 • החסר בלבוש התרועה

חסר מוכח

בסדר השלישי יש סוגריים ריקים. המקבילה תומכת בכיוון הביאור, אך אינה הופכת השלמה למילה מתועדת בעד היסוד.⁶⁶

ליחידת הביאור וההכרעה

T008 • מפת וסדר תקיעות מלכויות

פתוח

הקיצור לא פוענח על פי עד נוסף. רצף הפרקים והקולות משובש לכאורה. נדרש סידור רבי שבתי או שמועה טובה בסריקה.⁶⁷

ליחידת הביאור וההכרעה

T009 • תקיעות לעומת פסוקי מוסף

התקבל

הערת המקור מגדירה את היחידה השנייה ככוונות פסוקים. ערבובן יוצר ספירת קולות מלאכותית וכיוון פעולה שגוי.⁶⁸

ליחידת הביאור וההכרעה

T010 • תיקון פ"ב לפ"ג בשופרות

השערת תיקון

ההקבלה מציעה פ"ג בשורה השביעית, אך העד שבידינו גורס פ"ב. הציטוט שומר פ"ב; הביאור מציין את ההשערה.⁶⁹

ליחידת הביאור וההכרעה

⁶⁵. שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח.

⁶⁶. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

⁶⁷. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

⁶⁸. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

⁶⁹. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

T011 • דבורה, נצח דהודה ונצח דיסודה

השערות תיקון

החלפות בגבורה, הוד ויסוד אפשריות מכוח ההקבלה בלבד. אין עד דפוס מאומת לתיקונים הללו בחבילה.⁷⁰

ליחידת הביאור וההכרעה

T012 • מקווה 151 מול 161

תיקון מבוסס

אהי"ה במילוי ההין הוא 151; ביודין 161. פסקאות א וג והמקבילה בפרי עץ חיים מכריעות את קריאת הכוונה השנייה, בעוד הציטוט נשמר.⁷¹

ליחידת הביאור וההכרעה

T013 • מים ותשע יודין

התקבל בחשבון

ארבע יודין בע"ב, שלוש בס"ג, אחת במ"ה ואחת בב"ן: תשע, שערך 90. נבדקו האותיות בכתיב המלא, לא רק שמות המספרים.⁷²

ליחידת הביאור וההכרעה

T014 • נחל, כבוד ושבת

התקבל בחשבון

נחל 88, מים 90; ל' אותיות ובי' כוללים כבוד 32; $15 + 455 + 232 =$ שבת 702. הכוללים מוסברים לפי הטקסט ולא כתוספת שרירותית.⁷³

ליחידת הביאור וההכרעה

T015 • שבע מרגליות ואלף

התקבל בחשבון

$1000 = 151 + 849$. י"ה אדנ"י נספר כ־80; מצפ"ץ כ־300. אין לערב את שבעת השמות הנגזרים עם שבעת השמות הפשוטים שבחשבון הקודם.⁷⁴

ליחידת הביאור וההכרעה

70. כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות.

71. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

72. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

73. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד.

74. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה.

T016 • ייחוס כוונות המקווה לבעש"ט

ייחוס ספרותי מפורש

כתר שם טוב מוסר ייחוס מפורש. סדר ההוספות מועתק מפרי הארץ, שבו מופיעה מסגרת דברי מהר"א. דרוש בירור מסירת הנוסח; אין לטעון לאוטוגרף.
75

ליחידת הביאור וההכרעה

T017 • כלי חרס כמשל

התקבל כמשל

המקור עצמו מפרש את הדימוי כשבירת לב וקבלת עול. אין להפיק ממנו סיווג הלכתי של גוף האדם ככלי חרס.⁷⁶

ליחידת הביאור וההכרעה

T018 • סאה היא 65

נדחה

סאה 66; ס"ה 65; האל"ף נדרשת בנפרד. זהו תיקון קריאה של המשפט, ולא שינוי בגימטריה.⁷⁷

ליחידת הביאור וההכרעה

T019 • קב וסכום המילויים

התקבל בהבחנה

$102 = 19 + 37 + 46$. מונים את תוספות ע"ב ס"ג מ"ה בלבד. אם כוללים את השמות הפשוטים או ב"ן, מקבלים חשבון אחר.⁷⁸

ליחידת הביאור וההכרעה

T020 • שני פסוקים ונוסח תפילה

דיוק מבוסס

מקוה ישראל והמשך הבקשה מורכבים מירמיהו יד, ח ויז, יג. אתה גבור לעולם אדני מן העמידה. המילה פסוק שבנוסח אינה מחייבת שזהו פסוק מקראי אחד.
79

75. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה; כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; פרי הארץ, פרשת לך לך — כוונת המקוה.

76. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

77. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

78. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

79. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה.

T021 • הבעש"ט מכוון רק במילוי

נדחה

הנוסח הארוך משלב אה"ה פשוט, וגם טבילה ה' בנוסח הקצר. לכן ההשוואה בסידור תחומה לנוסח שהוא משווה.⁸⁰

ליחידת הביאור וההכרעה

T022 • מספר הטבילות כמחלוקת

לא הוכח

שני טקסים בעלי הקשרים שונים אינם בהכרח עמדות סותרות. גם באריז"ל יש סדרים נוספים. צריך לזהות את התכלית לפני ההשוואה.⁸¹

ליחידת הביאור וההכרעה

T023 • סדר הדל"ת בשילוב המלא

שוני מתועד

בהעתקת הסידור דל"ת לאחר הה"א האחרונה; בתעתיק פרי הארץ לפניה. הטבילה הרביעית בהוספות משובשת. אין ליצור נוסח אקלקטי בלתי מסומן.⁸²

ליחידת הביאור וההכרעה

T024 • המילוי והתענוג

מבוסס בקטע שנקרא

קטע התענוג קושר תוספת גילוי למילוי ולהמתקת דין. אמצע המאמר המלא לא נקרא; אין להציג שחזור של כל הוכחותיו.⁸³

ליחידת הביאור וההכרעה

T025 • מחלוקת מפורטת בין האריז"ל לבעש"ט

לא נמסרה במקורות שנקראו

מקור מים חיים מעיד על מסורת דיון שמימי והודאה, בלי הטיעונים המלאים. ייחוס התנגדות מסוימת לאריז"ל יהיה תוספת בלתי מתועדת.⁸⁴

⁸⁰. כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה; כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה.

⁸¹. שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה; פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד; כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות.

⁸². כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות; פרי הארץ, פרשת לך לך — כוונת המקוה; סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה.

⁸³. סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה; סידור עם דא"ח — קטע הביאור על התענוג.

⁸⁴. מקור מים חיים, יתרו, הערה טז.

T026 • כל שלוש שלשות הן אותו מבנה

לא הוכח; מחוץ לתחום

השואל הציע קודם קשר לתניא היומי ולהיום יום ג' תשרי. החוברת הנוכחית אינה כוללת את הדיון הזה; מספר משותף לבדו אינו ראייה לזהות.⁸⁵

ליחידת הביאור וההכרעה

הערכה עצמית והמשך הבדיקה

הציונים להלן הם הערכת העורך לתוצר הנוכחי, ולא אישור חיצוני. עשרת המדדים ומשקליהם נשמרו מהוראות הסדרה. איכות ביקורת עמיתים חסרה, ולכן אינה מקבלת אפס; הממוצע מחושב מחדש על 95% המשקל הזמין. אין ציון לכל מסלול ההתפתחות, משום שהתכתובת המלאה חסרה.

מדד	משקל	ציון	נימוק
דיוק מקצועי	15%	8	החשבונות והחלוקות נבדקו; פרטים קבליים דורשים ביקורת מומחה.
ייחוס והקשר	15%	8	הובחן ייחוס דפוס מאוטוגרף וציטוט מקריאת חיבור מלא.
הוכחה והשערה	15%	9	הצעות תיקון מסומנות T011-T007, T023.
איתור מקורות	10%	7	נאספו מקבילות יסוד; לא הושג מאמר הסידור המלא.
אימות ושקיפות	10%	9	כיסוי יחידות המקור נרשם; חסרון עדי הנוסח גלוי.
לוגיקה ועומק	10%	8	הופרדו חילוק, תוספת ומחלוקת, עם דוגמאות נגד להכללות.
תיקון עקבי	10%	8	הגרסה הורחבה, וחוסר הבהירות ב־151/161 ובסאה פורש בשתי שפות.
ביקורת עמיתים	5%	חסר	טרם התקבלו דוחות חיצוניים.
בהירות ושימושיות	5%	8	נוסף מבוא למתחיל; עדיין נדרש מבחן קורא ללא רקע.
גבול מסקנה	5%	9	לא נטענה מחלוקת גורפת או קריאה מלאה במקורות חסרים.

ממוצע משוקלל זמין: 8.2/10. אין להסיק ממנו על ביצועי מודלים בכלל.

משתתף	תפקיד ומצב	ציון
ChatGPT	עריכה, בדיקה עצמית ותיעוד	8.2

משתתף	תפקיד ומצב	ציון
Grok	מיועד לביקורת; טרם התקבל דוח	—
Claude	מיועד לביקורת; טרם התקבל דוח	—
Gemini	מיועד לביקורת; טרם התקבל דוח	—

השאלות שיכריעו את הסבב הבא

- Q01 . לפענח מפת ולבדוק רצף הקולות בדפוס שמועה טובה ובסידור רבי שבת.
- Q02 . למצוא עד לשורת הלבוש החסרה בתשר"ת ג'.
- Q03 . לאמת פ"ב/פ"ג, דבורה/גבורה וחזרות נצח ביחידת מוסף.
- Q04 . לקרוא את מאמר הסידור בשלמותו ואת נוסח תיקון ליל שבועות שאליו הוא מפנה.
- Q05 . להשוות את סדר דל"ת בשילוב ואת שתי האלפין בטבילה ה' בעדי דפוס.
- Q06 . לבחון אם המשל הנפשי בכל מקום נשאר מובחן מן התיאור הקבלי.
- Q07 . לבחון קורא ללא רקע ולסמן כל מושג שנותר ללא הסבר.
- Q08 . לבדוק כל עמוד PDF, צירופי שמות, הערות שוליים והתאמה בין השפות.
- כל מבקר מקבל תיקייה נפרדת עם ארבע החוברות, המחקר המקורי הזמין, פנקסי התיעוד וההוראות. הביקורת בכתב בלבד: אין הרשאה לשנות קבצים. השואל יעביר את הדוחות בחזרה; ההחלטה מה ליישם תתקבל יחד עם העורך. גרסה זו שלמה כיחידת מסירה לביקורת, אך אין בה הכרזה שהשאלות הפתוחות כבר הוכרעו.

מילון קצר לקריאת המקור

המילה או הקיצור	פירוש בהקשר החוברת
היום יום	לוח פתגמים והוראות חסידיות לימות השנה, שערך הרבי מליובאוויטש.
ר"ה / דר"ה / תש"ד	ראש השנה; של ראש השנה; שנת 5704 בלוח העברי.
חומש / פירש"י	חמשת חומשי התורה; פירוש רבי שלמה יצחקי, המכונה רש"י.
מוסף / מנחה	תפילת המוסף של היום; תפילת אחר הצהריים.

המילה או הקיצור	פירוש בהקשר החוברת
פתח אליהו	קטע מתיקוני הזוהר, הפותח בתיאור עשר הספירות ויחסן למקור האלוקי.
ד"ה / ע"א / ע"ב	דיבור המתחיל; עמוד ראשון ושני של דף. ע"ב בכוונת שם מציין גם 72, לפי ההקשר.
א"א בהוראת היום	אין אומרים. אין לבלבל עם קיצור קבלי של אריך אנפין בהקשר אחר.
תיקון ליל שבועות	סדר לימוד לליל חג השבועות; הסידור מפנה לנוסח כוונה במסורת האריז"ל שבסדר זה.
אימא / אבא	פרצופי הבינה והחכמה.
ז"א / נוק' / זו"ן	זעיר אנפין; נוקבא; שניהם יחד.
או"א	אבא ואימא.
חב"ד / חג"ת / נה"י	חכמה בינה דעת; חסד גבורה תפארת; נצח הוד יסוד.
חוי"ב / חו"ג / ת"ת	חכמה ובינה; חסדים וגבורות או חסד וגבורה לפי ההקשר; תפארת.
א"מ / פב"פ / אב"א	אור מקיף; פנים בפנים; אחור באחור.
ד' / דאימא / דז"א	של; של אימא; של זעיר אנפין.
פרקין קדמאין / מתתא לעילא	פרקים ראשונים; מלמטה למעלה.
עיטרא / מרגלאן / עלמין	עטרה; מרגליות; עולמות.
פ"א / פ"ב / פ"ג	פרק ראשון, שני ושלישי בהקשר הכוונות.
עסמ"ב	ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן: ארבעת מילויי הוי"ה.
קנ"א / קס"א / קמ"ג	143, 161, 151: ערכי מילויי אהי"ה.
מ"י / י"ם / יב"ק	צירופי אותיות ומספרים המתבארים בחלק המקווה.
אגל"א / אל"ד	שמות הכוונה המתבארים בפרק ההמתקה; אינם קיצורי שמות מחברים.
ר"ת / גי' / בגי' / כנ"ל	ראשי תיבות; גימטריה; בגימטריה; כנוצר לעיל.
כ"ז / ע"י / א"ע / כמ"ש	כל זה; על ידי; את עצמו; כמו שכתוב.
ע"ש / הוש"ר	ערב שבת, ובמראה מקום לעיתים עיין שם; הושענא רבה, היום האחרון של חול המועד סוכות.
השי"ת / השי"י / ית"ש	השם יתברך; השם יתברך; יתברך שמו.
הס"א	הסטרא אחרא: הצד האחר, כינוי לכוחות ההסתר והפירוד.
ר"מ / ס"ה	רעיא מהימנא, חטיבה בספר הזוהר; ספר הזוהר, לפי ההקשר כאן.
אא"ס / דא"ח / עד"מ	אור אין סוף; דברי אלוקים חיים; על דרך משל.

המילה או הקיצור	פירוש בהקשר החברתי
ז"ל / זלה"ה / זללה"ה	נוסחי ברכה וזיכרון למחברים ולצדיקים שנפטרו.
ביטול / מסירת נפש	פינוי המרכזיות העצמית והקדשת האדם לעבודת ה', בהקשר הטבילה כאן.
מפת	קיצור שלא פוענח במקור התקיעות; נשאר מסומן כקושי.

מקורות ומעמד הבדיקה

הקישורים מובילים למקומות שנקראו. תעתיק אינו סריקת דפוס; ציטוט מתוך חיבור אחר מסומן בנפרד. תאריך בדיקת המהדורה: 15 בספטמבר 2026.	
S01 • כתר שם טוב, הוספות, ב — כוונות התקיעות	S08 • כתר שם טוב, הוספות, א — חמש הטבילות
תעתיק שנקרא	תעתיק שנקרא
נוסח היסוד לחלק השופר; כולל הקדמת הרבי, התקיעות וכוונות פסוקי מוסף. יש בו חסרים ושיבושי העתקה, המצוינים בתיק הבדיקה.	נדפס בשם הבעש"ט, בהעתקה מפרי הארץ. נוסח השילוב בטבילה הרביעית משובש בתעתיק; אין להעתיקו כתיקונו בלי מקור השוואה.
S02 • שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ז	S09 • פרי הארץ, פרשת לך לך — כוונות המקוה
תעתיק שנקרא	תעתיק שנקרא
הבינה, השופר, החזרת המוחין והמתקת הדינים. סדר מניין התקיעות שבחיבור אינו מוצג כמנהג יחיד.	מקבילה לסדר חמש הטבילות. מיקום דל"ת של אל"ד בשילוב המלא שונה מן הנוסח המובא בשם הסידור; השוני נשמר ולא מוזג.
S03 • שער הכוונות, דרושי ראש השנה, דרוש ח	S10 • סידור עם דא"ח, ד"ה להבין כללות כוונות המקוה
תעתיק שנקרא	ציטוט אצל מחבר אחר
התרדמה, הכסא, אברהם יצחק ויעקב, כניסת בינה וגבורה בהוד. המחבר עצמו מציין ספקות במסורות נוספות; אין למזגן למהלך ודאי אחד.	פתיחת המאמר וסיומו נקראו כפי שהועתקו בבעש"ט על התורה, יתרו, יג. הפתיחה משווה לתיקון ליל שבועות להאריז"ל. לא נטען שנקראה סריקת המאמר במלואה.
S04 • פרי עץ חיים, שער השופר, פרק ד	S11 • סידור עם דא"ח — קטע הביאור על התענוג
תעתיק שנקרא	ציטוט אצל מחבר אחר
ביאור סדר תשר"ת, ובכללו תרועה ותקיעה אחרונה. משמש להרחבת הקיצור שבנוסח היסוד.	קטע מן המאמר המובא בהערה 2, על שילוב המילוי, גילוי התענוג ומשל המלך המרבה לסלוח. הקישור הוא למאמר המצטט, ולא לסריקת הסידור.
S05 • שער הכוונות, דרושי סדר שבת, דרוש א — כוונת הטבילה	S12 • מקור מים חיים, יתרו, הערה טז
תעתיק שנקרא	תעתיק שנקרא
שתי טבילות, מקוה קנ"א, ט' יודין ומ' סאה. בפסקת הכוונה השנייה בתעתיק יש אי-התאמה: מילוי יודין אינו קנ"א; הכתיבה בחוברת נשענת על פסקאות א וג ועל המקבילה.	מסורת על דיון שמ"מ, המובאת מסיפורים נוראים. אינה מוסרת את מלוא טיעוני הוויכוח ואינה תיעוד של מפגש גשמי.
S06 • פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ד	S13 • היום יום, ב' תשרי
תעתיק שנקרא	תעתיק שנקרא; נוסח נמסר גם בידי השואל
מקבילות לכוונות הטבילה; יש כמה סדרי טבילות, ולכן מספר שונה אינו ראייה למחלוקת.	הערך בשלמותו, לרבות הוראות היום ולוח השיעורים; פתיחת ראשי תיבות מסומנת.
S07 • כתר שם טוב, חלק ראשון, ב — כוונת המקוה	S14 • אגרות קודש, כרך כז, י"ד
תעתיק שנקרא	תעתיק שנקרא
הנוסח הארוך המיוחס לבעש"ט: המידות, מילויי השמות, שברון לב, גג-כתלים-קרקע, אגל"א ואל"ד, ושילוב אה"ה פשוט. זהו ייחוס במסורת הדפוס, לא כתב-יד אוטוגרפי שנבדק.	מייחס את לשון ההשוואה בסידור לאדמו"ר האמצעי; אינו תחליף למאמר עצמו.
	S15 • פרי עץ חיים, שער השבת, פרק ג
	תעתיק שנקרא
	סוד הטבילה ושמות אה"ה; מקבילה ליסודות כוונות המקוה.